Zasavski TEDNIK

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah – Urejuje uredniški odbor – Odgovorni urednik Stane Šuštar. – Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I, Trg revolucije 28 – Telefon št. 91 – Račun pri Komunalni banki Trbovlje 609-70-1-146 – List izhaja vsak petek – Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 din. Cena izvoda v kolportaži 10 din. – Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. – Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo

Štev. 43 TRBOVLJE, 24. oktobra 1958 Leto XI

7 dni po svetu

Spet je precej novega v svetu. Dogodki prehitevajo drug drugega in težko je reči, kateri je bolj pomemben. Sicer pa pojdimo po vrsti. Pred dnevi nas je presenetila vest, da je zatišja na Kvemoju konec. Mir so pretrgale topovske granate iz kitajskih baterij. To torej pomeni, da se je po dveh dobrih tednih spet začela kanonada. Kitajci zatrjujejo, da so znova začeli vojno zato, ker

AMERIČANI NISO UPOŠTEVALI NJIHOVIH PREDLOGOV.

V naredbi kitajskega obrambnega ministrstva je med drugim rečeno, da so oblasti na Tajvanu trmoglavo vztrajale na svojem dosedanjem stališču in odklonile mirovna pogajanja. Nadaljevale so vojne priprave in kar naprej govore o svojem napadu, da bi se vrnile na kitajsko kopno. Poročajo tudi, da so ameriške ladje spremljale tajvanske konvoje, in sicer tik pred prihodom ameriškega zunanjega ministra na Tajvan. Zanimivo je, da se je Dulles na poti iz Rima za kratek hip ustavil v Angliji in pokramljal z angleškim zunanjim ministrom. Čeprav vsebina razgovorov ni znana, trdijo poznavalci, da je Selwyn Lloyd skušal pregovoriti svojega ameriškega kolega, ki odhaja na Tajvan, o tem, naj bi se tajvanske sile umaknile s kitajskih obalnih otokov. Sicer pa: ugibanja so prezgodnja. Morda bomo že čez nekaj dni zvedeli, kako bo z nadaljevanjem spopada, ki ogroža mir v tem delu sveta.

KAJ BO Z ŽENEVSKO KONFERENCO?

Znano je, da je sovjetska vlada nedavno predlagala, naj bi se v Ženevi sešli zunanji ministri velikih sil, da bi se pogovorili o prenehanju atomskh poskusov. Prvi je odgovoril London. Angleška vlada ne nasprotuje ženevski konferenci vendar pa meni, da ni potrebno, da bi se konference udeležili že kar takoj zunanji ministri, ker bi morali poprej urediti vrsto političnih in tehničnih vprašanj. Londonski krogi izražajo prepričanje, da bo Moskva sprejela tak spremenjevalni predlog. Bomo videli...

NEMŠKI OBISK V LONDONU

Zgodilo se je. Po 51 letih so pred dnevi pozdravili v angleški prestolnici poglavarja Nemčije. Predsednik Zahodne Nemčije profesor Theodor Heuss ostane v Veliki Britaniji tri dni in bo imel z angleškimi državniki, vštevši angleško kraljico, vrsto razgovorov. Angleški tisk je sicer pozdravil nemškega državnika, vendarle je očitna nekakšna rezerviranost, kajti Nemci so Nemci.

PROCES LETA

Pred dnevi se je v Varšavi na Poljskem začela sodna obravnava proti enemu izmed največjih vojnih zločincev, bivšemu Hitlerjevemu gauleiterju na Poljskem — Erichu Kochu. Kocha med drugim obdolžujejo, da je zakrivil pokolje milijonov ljudi. Obravnava bo trajala najmanj deset dni. Prve dni bodo zaslišali obtoženca, potem pa pride na vrsto okrog 30 prič.

INDONEZIJSKI OBISK KONČAN

Iz Jugoslavije je odpotoval indonezijski predsednik Džuanda. Na Brionih je imel razgovore tudi s tovarišem Titom.

VREME

Nestalno vreme s pogostnimi padavinami, vmesna izboljšanja ne bodo daljša od treh dni. Konec tekočega tedna ali v začetku naslednjega tedna ponovna močna ohladitev in sneg do nižin.

Voditelj delavskega razreda

Izvršni komite CK Zveze komunistov Jugoslavije je pred nedavnim izdal odlok, da v teku leta 1959 slovesno proslavimo 40-letnico ustanovitve Socialistične delavske stranke (komunistov), pozneje Komunistične partije Jugoslavije. Delovanje Komunistične partije Jugoslavije — tako je rečeno v odloku — kot voditeljice delavskega razreda in narodov Jugoslavije je bilo v toku preteklih štirih let odločilno za usodo jugoslovanskih narodov in je z zmago socialistične revolucije pomenilo novo obdobje njihovega razvoja.

Socialistična delavska stranka (komunistov) se je ustanovila na kongresu zedinjenja socialističnih strank in skupin po osvoboditvi Jugoslavije v dneh od 20. do 23. aprila 1919. Že sama ustanovitev stranke, ki je leto dni pozneje dobila na Vukovarskem kongresu ime Komunistična partija Jugoslavije, je bila v veliko podporo in ohrabritev izkoriščanemu delavskemu razredu, ki je v novi stranki dobil enotno in organizirano vodstvo.

Navzlic svojim notranjim slabostim in otroškim boleznim je nova stranka hitro postala zastava, pod katero se je delavski razred zbral in vodil ostro borbo proti buržoaziji in njenemu režimu. Tisto leto, ko je bila stranka ustanovljena, je imela v svojih vrstah preko 60.000 članov in velik vpliv na borbo razrednih delavskih sindikatov, v katerih vrstah je bilo organiziranih okoli 300 tisoč delavcev.

Ako danes pogledamo na ta štiri desetletja, lahko vidimo, da je imelo revolucionarno delovanje Komunistične partije Jugoslavije v vsakem desetletju, zlasti pa v zadnjih dveh desetletjih odločilen vpliv na razvoj države, na usodo naših narodov.

Prvo desetletje je značilno po tem, da partijsko vodstvo ni bilo sposobno izkoristiti revolucionarno gibanje množic (velike stavke 1919 in 1920) in dati resne udarce mladi, vznemirjeni buržoaziji. Nasprotno — buržoazija je hitro prešla v protinapad in je s krvavim terorjem uspela, da začasno zlomi delavsko gibanje. Mlada partija je prešla v ilegalo in nadaljevala svoje revolucionarno delo pod neprestanimi preganjanji. Kljub vsem notranjim slabostim in terorju je Partija v tem obdobju vendar uspela, da požene v delavskem razredu čvrste korenine in da nenehno krepi in jekleni svoje vrste.

V drugo desetletje je Partija vstopila decimirana v monarhofašistični diktaturi, uvedeni leta 1929. V letih 1930 in 1931 je popolnoma zamrlo partijsko življenje, stotine in tisoči najboljših sinov naših narodov pa so se dolgočasili po ječah, ali pa bili pobiti. Šele leta 1934 se je začel spet nov polet v razvoju Partije, leta 1937, s prihodom tovariša Tita na njeno čelo, pa je nastal pravi revolucionarni preporod. Partija je bila očiščena frakcionarjev, začelo se je sistematično idejno in politično dviganje članstva in zbiranje vseh naprednih sil okoli Partije v enotno ljudsko fronto za odločilno borbo, ki je bila na vidiku.

»Proletarski iz vseh krajev Jugoslavije, na svoje mesto — v prve borbene vrste! Skujte čvrsto svoje vrste okoli svoje avantgarde, Komunitične partije Jugoslavije...« S temi besedami se je KPJ leta 1941 obrnila na delavski razred in vse narode Jugoslavije, pozivajoč jih na oboroženo borbo proti okupatorjem in domači izdajalski buržoaziji. Tiste dni je KPJ kot edina v zasužnjeni Evropi dvignila jugoslovansko ljudstvo na vstajo in ga povedla v narodnoosvobodilno borbo. To je bil po besedah tovariša Tita osvobodilna in revolucionarna vojna, v kateri so bili postavljeni temelji nove Jugoslavije. Brez vodilne vloge Komunistične partije ne bi niti bilo nove Jugoslavije.

Nazadnje, po osvoboditvi države, je Komunistična partija povedla narode Jugoslavije v novo borbo, v borbo za izgradnjo socialistične družbe. Toda na tej poti se je morala ona že leta 1948 braniti napada Kominforma, da brani neodvisnost države in svojo pot v socializem. Komunistična partija oziroma Zveza komunistov Jugoslavije in naša država pa so se — glej — po desetih letih spet znašli v istem položaju, pod ognjem iste »atrilerije«, pod pritiskom kampanje iz nekaterih vzhodnoevropskih držav, ki ima za cilj, da odvrne našo državo z resnične socialistične poti, na kateri je dosegla zavidljive uspehe.

Toda ta najnovejša kampanja prihaja v času, ko je Zveza komunistov Jugoslavije dobila svoj nov program, svoje novo in močno idejno orožje. Prgram ZKJ, sprejet na Sedmem kongresu, je pospešil bogate revolucionarne izkušnje Partije in njeno borbo za socializem v sodobnih pogojih. To je dokument, ki je danes neocenljivega pomena tudi za mednarodno delavsko gibanje.

To je, torej, samo nekaj najvažnejših momentov iz 40-letnega revolucionarnega delovanja Komunistične partije Jugoslavije, dosežkov in pridobitev, na katere more biti vsak jugoslovanski komunist, vsak državljan socialistične Jugoslavije resnično ponosen.

(S. S.)

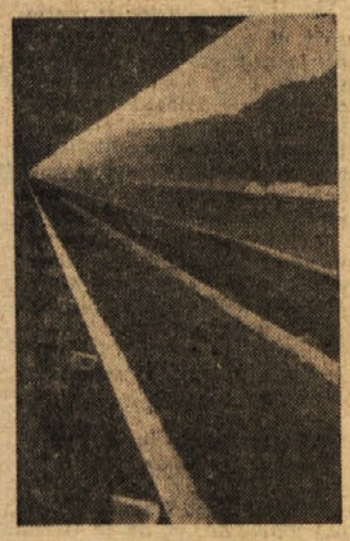

Pogled na del mehanizacije, ki jo je na deponiji premoga izdelala trboveljska Strojna tovarna za termoelektrarno Šoštanj.

Začetek študija v Sevnici

Ideološka komisija občinskega komiteja v Sevnici je pripravila načrt študija kongresnega materiala. Celotno gradivo je razdelila v 12 tem, članstvo pa v deset študijskih skupin. Razen članov ZK bodo pri študiju navzoči tudi odborniki občinskega ljudskega odbora, krajevnih odborov in člani organov družbenega upravljanja. Celotni material bodo v obliki dvakratnih predavanj v zimskih mesecih in enkratnih v pomladnih mesecih predelali od oktobra do maja. Za vsako predavanje zadolžijo posebni predavateljski aktiv, ki ima še prej skupen seminar.

Prvo predavanje so imeli 15. oktobra na Studencu. Razprava po njem je bila bogata.

V SEVNICI SO DOBILI POTUJOČI KINO. — Svet za prosveto in kulturo občinskega ljudskega odbora v Sevnici je kupil novo kinoaparaturo »Iskra«, ki bo služila za potrebe občinskega potujočega kina. V nedeljo so že imeli krstni predstavi na Blanci in na Studencu. Predvajali so jugoslovanski film »Zenica«. Potujoči kino bo obiskoval vse večje naselke v občini, ki nimajo lastnih kinematografov.

Z občnega zbora »Svobode I« v Hrastniku

Našli so skupno pot

Člani »Svobode I« v Zgornjem Hrastniku so se prejšnjo soboto zbrali na občnem zboru in pokazali dober obračun svojega dela. V 9 sekcijah tega izobraževalnega društva deluje 450 članov in sekcije so bile v svojem delu aktivne. Najbolj uspešna je bila godbena sekcija, ki je imela 4 samostojne koncerte in je sodelovala na vseh državnih in ostalih krajevnih proslavah in akademijah, prav tako se je udeležila godbenega festivala v Postojni, kjer je dosegla 3. mesto. 4834 ur so morali godbeniki žrtvovati za vaje. Teh vaj je bilo 56 v letu, kar da 604 šihte. Že samo to nam pove, koliko truda in časa so morali vložiti godbeniki za svoje nastope.

V pevski sekciji deluje moški in ženski zbor. Dasi ženski zbor polovico sezone ni deloval, je njegov uspeh vendar še kar zadovoljiv. Tudi moški zbor je imel težave s pevovodjo, ki je moral prihajati iz Ljubljane. A tudi to ni oviralo pevce, saj so na reviji pevskih zborov kar dobro odrezali, in kar je posebno važno poudariti — na reviji so se pevci obeh »Svobod« v kraju združili in skupno nastopili za Hrastnik. Našli so torej skupno pot, podrli meje in pregrade ter kot skupni zbor zapeli, kar moramo še posebno pozdraviti.

Največ težav v svojem delu je imela dramska sekcija društva, ki je dala v zadnji sezoni samo eno igro. Največ je temu krivo pač to, da sekcija nima odra, lepšim dnem pa gredo ti gledališčniki naproti, ko bodo tudi v Hrastniku pričeli graditi dom kulture. — Prav uspešen pa je bil v svojem delu mladinski oder pod vodstvom tov. Metodije Ocvirk. Lutkovna sekcija je dala v sezoni 14 predstav in se obogatila z novim, lepo urejenim odrom.

Posebno uspešna je bila kinosekcija, ki je uprizorila v sezoni 105 filmov s 442 predstavami, ki si jih je ogledalo 77.384 obiskovalcev. Značilno je tudi, da je obisk jugoslovanskih filmov prerastel za 100 odst. Lepa pridobitev kinematografa je njegova modernizacija, tako da sedaj lahko uprizarja tudi kinoskopske filme. Prav tako razveseljivo je, da so v društvu med letom ustanovili novo sekcijo, namreč risarski krožek, ki ga sestavlja šolska mladina in v njem deluje preko 60 mladih risarjev in risark.

Kakor v večini naših »Svobod« tudi v Hrastniku ni bilo posebno plodno izobraževalno delo, vendar so znali razne proslave in akademije obogatiti s tem, da so poslušalci razen predvajanih pesmi poslušali tudi njihovo obrazložitev. — Društvena knjižnica šteje nekaj nad 3000 knjig, kar je za kraj malo in bo treba gledati, da se število knjig poveča. Knjižnica ima 169 rednih obiskovalcev, vendar lahko računamo, da je vsako izposojeno knjigo prebralo troje ljudi, s čimer se število bralcev poveča na 500. Vrste bralcev bo vsekakor treba pomnožiti.

V razpravi so predvsem govorili o potrebi večje izobraževalne dejavnosti, ki jo je treba povezati s študijem gradiva VII. kongresa ZKJ. — Kakor je tov. predsednik Stanko Dolenc že v svojem poročilu napovedal gradnjo doma kulture v Hrastniku, tako so to vprašanje obravnavali tudi v razpravi. Sklenili so, da bodo spomladi 1959 začeli z začetnimi deli na tem domu, s čimer bo Zg. Hrastnik prišel do potrebnih prostorov in bo kulturno delo in življenje v kraju tedaj brez dvoma še bolj razcvetelo. — Preden so občni zbor zaključili, so poudarili, da je treba tudi vnaprej najtesneje sodelovati s »Svobodo II« v Sp. Hrastniku, kar bo rodilo prav gotovo še lepše sadove. To je naglasil v zaključni besedi tudi novi predsednik društva, tov. Viktor Malovrh.

Brigada gre po zagorskih cestah

Kdo pa so ti mladi fantje?

Štab ima sejo. Za veliko, štirioglato, rjavo mizo v prostorih občinskega komiteja sede fantje in dekleta. Rudarji, vajenci, šolarji...

Sestanek traja že dve uri in tretja gre h kraju. Seja v sosednji sobi se je že zdavnaj končala, čeprav so ti začeli kasneje kot oni v sosednji sobi...

Končno: urina kazalca sta obstala na številki devet, ko je posvet končan. Razgreti glasovi utihnejo in le njihova rdeča lica razodevajo, da so opravili veliko delo...

Le o čem je tekla beseda? O delu delovne mladinske brigade, ki nosi ime Franca Fakina, revirskega komunista, padlega za današnjo stvarnost. Mladi se razhajajo vsak s svojo nalogo. Prihodnji teden, ko se bodo znova sešli, bodo dajali odgovor. Za marsikoga ne bo lahak, ali pa... kdo ve?

* * *

Zagorjani so se jih navadili in vsakokrat, ko gredo po cesti, se jim bodrilno nasmihajo. Fantje jim prijaznost vračajo, posebno zastavonoša, ki ponosno dvigne brigadirsko zastavo...

Delo je njihova pesem, delo na komunalnih objektih zagorske občine. Dvakrat, včasih tudi trikrat na teden, se zasadijo lopate v trdo zemljo in mišice se napenjajo. Če bi seštel tisti čas, ki so ga darovali za skupne cilje, bi bila številka zelo zelo visoka. Toda kdo bi o tem govoril? To je zanje nekaj povsem razumljivega; zato so pač ustanovili brigado, ki naj pomaga Zagorjanom pri opravljanju zastavljenega cilja: olepšavi mesteca.

* * *

Z brigadirjem, mladim, zastavnim fantom, tam nekje iz Prekmurja sva poklepetala. O njihovem delu, kajpak in brigadirskem življenju. Fant je bil bolj tih, beseda mu kar ni šla iz ust. Počasi sem izvrtal iz njega nekaj drobtinic. Tekmujejo! Prehodna zastavica večkrat menja lastnika, in za to zastavico se bije trd, nemalokrat vroč boj, boj znoja, napetih mišic in neugnane delovne vneme. Stoodstotno so uresničili prelepo načelo: »Vsi za enega, eden za vse!« — In načrti? Štab je neutrudljiv. Ko bodo opravili to delo, jih čaka drugo. Slišali so, da je zadnjič celo občinski ljudski odbor govoril o njihovem delu. Na občinski seji je predsednik povedal odbornikom, da računajo, da jim bo pri urejevanju komunalnih naprav pomagala mladina. Veseli so, da njihovo delo ni neopazno, in da računajo z njimi kot z odraslimi ljudmi. To pomeni, da niso več samo mladi, marveč že zreli ljudje.

* * *

Včeraj je brigada korakala. Jutri bo tudi, in pojutrišnjem. Ljudje se jim bodo nasmihali, fantje pa dvignili glave, nad glavami pa bo vihrala brigadirska zastava, zastava dela in tovarištva...

V soboto zvečer je brigada postala udarna, to pa je priznanje, ki sili venomer naprej... (v)

Fotoreporter

ŠE VEDNO DELA NA POLJU

Opirajoč se na dvoje krivljastih palic, je slonela tik nad poljem in pobirala pridelek. Ko se je dvignila, smo videli njen zguban obraz. — Neža Kos se nam je predstavila. Stara je 87 let, toda starost ni ovira, da bi ne prijela za najrazličnejša opravila!

OTROCI V GOZDU

Tudi v Ljubljani se bo ustavila potujoča razstava »Človek in družina«, ki obsega nad 500 fotografij iz 68 dežel. Razstava, ki je lani doživela prodoren uspeh v Beogradu, je zdaj odprta v Zagrebu. Razstavo je zasnoval direktor Muzeja sodobne umetnosti v New Yorku. Naša slika je vzeta s te razstave.

BREŽIŠKI PRAZNIK

28. OKTOBER VEZE SPOMIN NA DVOJE DOGODKOV IZ PRVEGA LETA FAŠISTIČNE OKUPACIJE. NA PRESELJEVANJE PREBIVALCEV V POSAVJU IN USTANOVITEV BREŽIŠKE ČETE. PREBIVALCI BREŽIŠKE KOMUNE ŽE NEKAJ LET PROSLAVLJAJO TA DAN KOT SVOJ OBČINSKI PRAZNIK.

Uvod v letošnje praznovanje je bila otvoritev razstave »Posavje 1941« v brežiškem muzeju, ki z mnogimi dokumentarnimi fotografijami in dragocenimi dokument obuja spomin na usodne dni v naši zgodovini. Razstava bo odprta do 30. oktobra.

25. oktobra ob 10. dopoldne bodo odprli v Domu JLA razstavo o kmetijstvu v občini Brežice, ob 11.30 bo otvoritev veterinarske ambulante, ob 15. uri pa odkritje spominske plošče padlim borcem in izročitev vodovoda v Pečicah. 26. oktobra ob 9. uri strelsko tekmovanje z vojaško puško med družinami iz Brežic, Vidma-Krškega, Senovega, Novega mesta in Samobora. Ob 9. uri bo tekmovanje v malem rokometu med zasavskimi društvi na hokejskem igrišču, ob 9.30 otvoritev vajenske šole trgovske stroke, ob 11. uri nastop domačih neznanih talentov v dvorani Prosvetnega društva, ob. 13. uri pa se bodo začele tradicionalne moto dirke. V Artičah pa bodo ob 15. uri slovesno predali namenu vodovod.

27. oktobra bodo predali v uporabo tudi vodovod v Podgračenem, ob 19.30 pa bo slavnostna akademija v brežiškem prosvetnem domu.

28. oktobra zjutraj bo po vsem mestu budnica, zatem pa ob 10. uri slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, ob 11.30 otvoritev asfaltirane ceste Brežice—Čatežke toplice in ob 15. uri revija pevskih zborov.

Od Mlinš preko Izlak in Šentgotarda do Čemšenika z beležnico v roki

Jesenski pomenki

Dejal je, da jih namerava prodati naslednjo jesen, orehe namreč, ker letos nimajo prave cene, in se v isti sapi jezil nad podražitvijo sladkorja in tobaka. Odkrito sem mu rekel:

— Kaj bi se zgodilo, če bi bili vsi kmetje podobnih misli? Ali pa če bi, denimo, trgovci danes nehali prodajati vse tisto, kar pač človek potrebuje za vsakdanje življenje?

Pomenljivo me je pogledal, rekoč: — No ja, nekaj bom že prodal, vsega pa ne. Nimam pa namena ponujati! Vsak dober gospodar bi mi pritrdil, le vi, dolinci, venomer gonite svojo: kmet ima letos vsega dovolj, ponekod toliko, da ne ve, kam s pridelki, cena pa taka kot druga leta. Pozabljate pa, da garamo od jutra do trde noči, vsak dan brez prestanka. Kaj pa bo, če nam prihodnje leto zagode? Davke bo treba vseeno plačati. Ti pa vzemi, od koder veš in znaš!

Seveda sem mu pritrdil, da ima delno prav. Ko pa sem povedal, da bo kmalu, morda že prihodnja leta toliko kmečkih pridelkov, da jih bo moral ponujati kar od kraja po cenah, ki jih bo diktiral trg, se je zamislil.

— Ja, ja, nekaj podobnega. Človek se bo moral prilagoditi. Sicer se pa današnji kmečki rod še ni znašel. Morda se bodo naši otroci...

Potem je pognal svoja konjiča. Plug se je zarezal v mokro zemljo in jo preobrnil.

—::—

Učitelj na Mlinšah mi je pripovedoval drobtinice iz dela njihovega društva. Seveda revni so: ni tega, onega, še z ljudmi je težko. Po ves dan trdo delajo, na večer pa so utrujeni. Kdo bi jim zameril prepotreben počitek. Pa vendar: mnogi radi prihajajo k vajam za igro, ženske na razne tečaje. Njihovo društvo bo kajpak tudi letošnjo zimo pripravilo eno, dve igri. Več pa ne bo šlo. Morda še tečaj za ženske.

Pokramljala sva še o kraju samem. Ljudje spoznavajo, da se bodo morali tesneje okleniti zadruge, samo zadruga bo morala začeti še bolj kot doslej skrbeti za dvig kmetijske proizvodnje.

Ja, zadružni sveti! Med ljudi prodira spoznanje, da bodo zadružni sveti nekaj več, nekaj, kar doslej ni bilo. Vse bo odvisno od zadružnega sveta. In zakaj ne bi bili v zadružnem svetu tudi ljudje iz prosvetnega društva! Da bodo med drugim seznanjali odbornike in preko teh vse ljudi, kaj društvo hoče, kakšne naloge in cilje ima, in da je pravzaprav vsa dejavnost tega ali onega kraja doprinos k preobrazbi vasi in človeka. Otroke uče v šoli poti v življenje. Življenje pa je v zemlji. In človek bo zmagal nad zemljo, če jo bo poznal, če jo bo negoval in ji nudil vse, kar potrebuje, da bo vračala....

Mlinše imajo zadružni dom. Že nekaj let ga razjeda zob časa, čeprav je nov, pa seveda na pol dograjen ali bolje rečeno: nedograjen. Razumljivo, da upravnik in upravno vodstvo skrbi, kako urediti poslopje, da bo nekoč v njem zaživelo drugačno življenje. Prostorov ni malo. Povedali so mi, da so potrkali že na nešteto vrat, obljubili so jim, seveda pa so pripravljeni sami največ prispevati.

—::—

Vprašal sem na slepo srečo postavnega fanta, ki sem ga ta dan srečal:

— Ste morda član prosvetnega društva?

— Ne nisem!

— Ste domačin?

— Sem! Čeprav nisem član, nekoliko poznam njegovo delo.

Umaknila sva se z roba ceste.

— Zanima me, kako je s kinom, sem vprašal.

— Fino, zdaj redno igrajo, pa tudi filmi so boljši. Ljudje so se navadili in kar nerodno bi bilo, če bi fantje nehali. Sicer pa vprašajte druge! Vsi vam bodo podobno povedali.

Kasneje sem se prepričal, da so se ljudje navadili kinematografa. Izlake so kraj, ki se jim obeta razvoj. Kajpada se bo moralo tudi v ljudeh marsikaj razviti. Predvsem čut, kot mi je zatrdil očanec Tone, da bi lahko z lastnimi silami mnogokaj opravili v svojo korist in korist kraja. Tu so naravnost idealne možnosti za vsestranski razvoj, samo če bodo ljudje poslej hodili okrog z odprtimi očmi, ne pa tako brezbrižno kot doslej in vlekli vsak na svojo stran.

—::—

— Veste, kaj pomeni za naše otroke šola? Naglo je umolknil, potem pa pristavil: — Kaj bi vas prepričeval, saj ste iz Zagorja, in kot vem, tudi pri vas niste kdo ve kaj na boljšem.

Sedla sva pod košato jablano in Tone mi je ponosno pripovedoval, da so Čemšeničani rade volje pomagali, da bodo njihovi otroci sprejemali znanje v lepših prostorih. Pravil mi je, da so Čemšeničani napredni ljudje. Ko so preurejevali prosvetno dvorano, so rade volje dali svoj prispevek. Resda ne vsi, ker vsi niti ne morejo.

Ni mi mogel povedati, kdaj bo šola povsem dograjena oziroma, kdaj se bodo vanjo vselili otroci. Glavno je, da se je stvar premaknila z mrtve točke in da imajo lahko upanje.

Pokramljala sva še o tem in onem. Kako potrebno bi bilo skrajšati cesto tja na Izlake, da bi imeli kmetje znosnejše pogoje dela.

Spet se je lotil dela, ki ga ne zmanjka od jutra do večera, in niti ob nedeljah ne... (v)

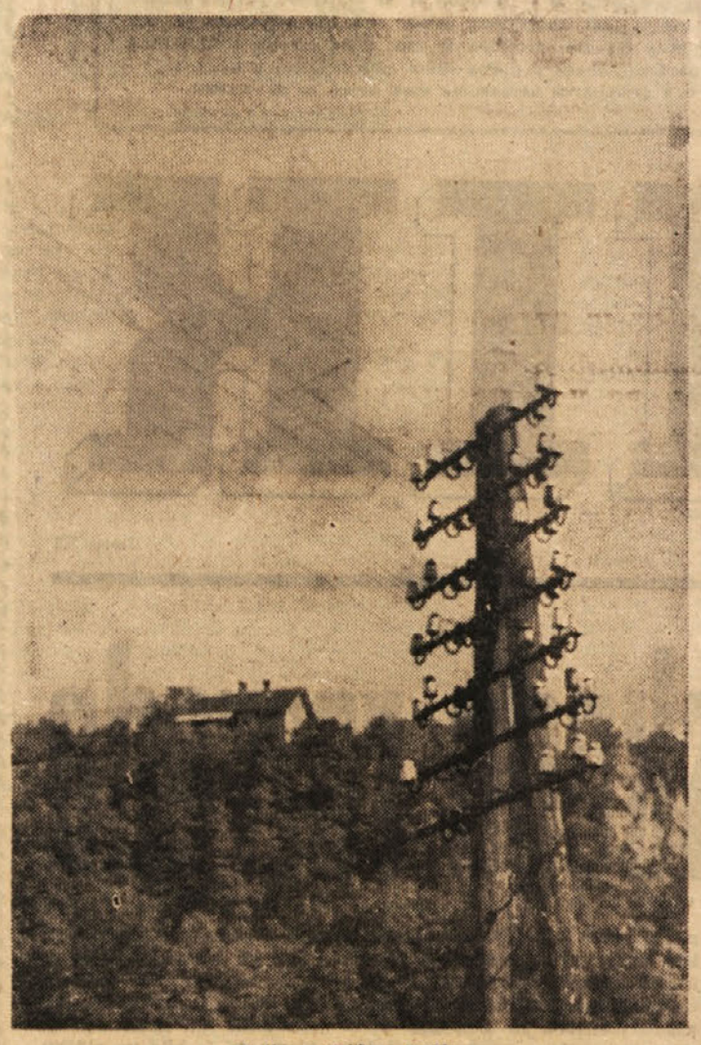

Motiv iz Vidma-Krškega

Reporter se oglaša z našega tržišča

Stojnice brez miru

Trbovlje, 20. oktobra 1958. — Že skoro trije tedni nas ločijo od uveljavitve pomembnih sklepov Zveznega izvršnega sveta za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev in uslužbencev. S povečanjem zaslužka in ekonomičnim izenačenjem cen nekaterim življenjskim in industrijskim predmetom se je nakazala velika in odgovorna skrb za stabilizacijo tržišča. Tržni inšpektorati in sveti za blagovni promet v večini naših krajev so v tem času opravili mnoge pomembne akcije na tržišču, svojo nezmanjšano kontrolo pa opravljajo še naprej. Rezultat tega so prve kazni za neupravičeno navijanje cen ali odvzem blaga vsem špekulantom. Naš reporter je tokrat spet izbral pot v svet trgovskih cen, dogodkov in mnenj.

NA BREŽIŠKEM TRGU SO v sredo (15. X.) zjutraj prodajali grozdje po 70 in 60 din, hruške po 40 din, jabolka po 25 din, endivijo solato po 100 din, kostanj po 30 din.

Stojnice niso bile najbolje založene. Menda je v Brežicah vedno tako. Gospodinje so na naše vprašanje pred nekaj tedni povedale:

»Trg v Brežicah? Ali smemo tole sploh tako imenovati? Vsaj nekoliko je založen samo ob sredah in sobotah. Zelenjava je često dražja kot v Zagrebu ali Ljubljani.«

Brežiški trg sodi med najdražje v Sloveniji.

Ali so že kaj razmišljali o preprečitvi njegove nadaljnje »slanosti«?

Odgovor je pritrdilen. Občinski inšpekcijski organ je storil vse potrebno za uvedbo velikega cenika na tržnici, ki ga bodo namestili te dni. Nanj bodo napisali vsako jutro cene, ki bodo enake intervencijskim cenam zadruge, ki bo tudi začela prodajati na trgu. S to odločitvijo pa ni nobene bojazni, da bi primanjkovalo prodajnega blaga. Zadruga ga ima dovolj, prav tako pa bodo radi popustili tudi ostali, ker prodaja že tako zaostaja. Če bodo navzlic temu cene višje od intervencijskih, bodo blago zasegli in ga prodajali po njih.

So cigarete hrana?

V GOSTILNI ZADRUŽNEGA DOMA NA BIZELJSKEM so se odločili za čuden korak — hrano so podražili za 700 din. Ko bi računali pri tem povišanju poleg zvišanja cen sladkorja in moke, še zvišanje cen tobaka in vlakov, pa bi bila zvišana vsota še vedno previsoka. Iznajdljivi gostinci so morali nazaj, na realnejša tla!

Brežiška inšpekcija opravlja strogo kontrolo sedanjih cen na osnovi vseh prvega oktobra popisanih cen prodajnih predmetov v trgovinah in gostiščih.

Pekarne so prodajale žemlje po en dinar, namesto upravičenih 10 para draže. Tako se je kilogram žemelj dejansko podražil za več ko deset dinarjev.

Sklenili so, da sedanje cene 6 din ne bodo spreminjali, pač pa mora biti teža za to ustrezna, večja.

Pregledali so trinajst gostinskih obratov in pri ocenjevanju vin ugotovili, da so bila v samo dveh gostiščih primerne kvalitete. Povsod drugod so bila slabe kakovosti, ali pa se ni ujemala maliganska stopnja po računu. Zaradi tega se bodo gostinci zagovarjali pred sodnikom za prekrške.

KZ Brežice je odkupovala krompir od osem do devet, prodajala pa po trinajst dinarjev. Pri tem je imela zadruga prelep zaslužek. Podobno je bilo tudi pri sadju. Zdaj velja krompir v prodaji na drobno 12 din.

Vzrok za zvišanje cen drugod

NEKATERE PRIMERJAVE SO POKAZALE, da je včasih vzrok za višje cene tudi v pomanjkljivi notranji organizaciji podjetij in v številu posrednikov.

Opozoriti velja na primer s prodajo jajc. KZ Kapele je kupila jajca po 14 din, v poslovno zvezo jih je prodala po 16 ali 15 din, dva dinarja navzgor je nabila ta pri prodaji detajlistični trgovini, detajlistična trgovina pa še nadaljnja dva dinarja. Potrošnik je plačal 20 din.

Občinski ljudski odbor v Brežicah namerava predpisati prodajno ceno za vina v gostiščih. Tako naj bi prodajali prima vina po 200 din, druge vrste po 180 in tretje po 160 din liter. Tržna inšpekcija pa bo poostrila kontrolo z rednim pošiljanjem vzorcev posameznih vin v analizo.

Enake ukrepe bo ljudski odbor storil pri mesu. Ker je povprečna odkupna cena 120 din, bo prodajna cena 240 din, teletine 300 din in svinine 320 din.

Če bi morda zaradi teh cen katera izmed mesnic delala z izgubo, bodo za to poiskali druge vzroke: preveč zaposlenih, storilnost dela itd.

Zatišje v Sevnici

V OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU V SEVNICI nam o ukrepih po prvem oktobru niso vedeli dosti povedati. »Kakor nam je doslej znano, do neupravičenega zvišanja cen ni prišlo. Kaj naj bi ukrenili? Vsakogar, ki bo to storil bomo kaznovali po veljavnih predpisih.« To izjavo smo zapisali v četrtek, 16. t. m. zjutraj.

V razgovoru z gospodinjami smo zvedeli, da je cena kruha s tem dnem spet realnejša v primeri s podražitvijo moke. Pekarne so namreč po navodilu »od zgoraj«, ki se je izkazalo za prezgodnje, le preobčutno zvišale cene svojim izdelkom.

V Sevnici do tega dne še niso napravili ukrepov, ki so potrebni za najosnovnejšo kontrolo, ki jo lahko, če nihče drug, vsaj potrošniki napravljajo pri nakupu.

Nekatere izložbe so le delno označene s cenami posameznih predmetov, pa tudi označba v notranjosti trgovin ni vzorna.

Ceniki niso razstavljeni na mestih, kjer bi bili vsem najbolje vidni. V mesnicah manjkajo obvestila o največ dovoljenem pridajanju kosti k mesu.

V trgovini splošnega trgovskega podjetja v Šmarju monotono udarjajo tipke starega računskega stroja. Toda ta naj ne bo vzrok, da trgovci ne bi v redu izpolnjevali prodajnih blokov.

V Sevnici so brez tržnega inšpektorja. Baje so že nekajkrat zaman razpisali njegovo mesto. Toda nekaj bo v tem primeru končno vendarle treba storiti.

Potrošniki pravijo tako!

»Majolka« v Trbovljah klonila!

PRED KRATKIM SMO PISALI o preobčutnih razlikah cen v posameznih trboveljskih gostiščih. V tem je najbolj izstopalo gostinsko podjetje »Majolka«. Od 18. t. m. naprej so začeli v vseh njenih gostiščih točiti pijačo po novih cenah. Konjak so znižali od 980 na 880 din, rum od 920 na 880 din, slivovko od 860 na 760 din, pivo »Zlatorog« od 70 na 65, »Golding« od 90 na 80 in »Jubilejnik« od 100 na 90 din.

Po trgovinah se je od zadnje sobotne akcije »Oprostite, inšpekcija!« (ZT — 10. X. 1958) podoba precej izboljšala. V vseh, razen poslovalnice »Preskrba« pri Razboršku, imajo vidno označene cene in postavljene cenike. Odpravili so tudi druge pomanjkljivosti.

Oh, kako je sladko grozdje!

Pač pa sta trgovski podjetji »Preskrba« in »Izbira« zvišali ceno margarine od 392 na 400 din kg. Tržna inšpekcija bo ugotovila vzroke tega povišanja.

Trboveljska KZ se je končno pojavila na tržnici. Pohvaliti je treba njeno konkurenčnost v cenah in kvaliteti. Trenutno ima težave s potrebnimi prostori. Ob ugotovitvi, da imajo na trgu kar štiri mesnice, od katerih pa sta dve odprti le občasno, problem ni nerešljiv.

Zadnje čase je trgovsko podjetje »Vitaminka« prodajalo jajca po 21 din, v soboto pa jih je podražilo na 22 din, medtem ko so branjevke poskočile s ceno še za dinar. Na zahtevo tržnega inšpektorja so morali blago razprodati po 22 din.

Prav tako bodo tržni organi raziskali vzroke podražitve v »Vitaminki«, ki je mimo tega nekoliko zvišala tudi prodajno ceno sadju. -jak

Z občnega zbora pododbora ZROJ v Trbovljah

Izvenarmadna vzgoja ne sme biti pastorka

Na občnem zboru pododbora ZROJ v Trbovljah so ugotovili, da je bilo delo v preteklem obdobju še kar uspešno. Na številnih kvalitetnih predavanjih z vseh področij vojaških ved je bila zadovoljivejša udeležba kot prejšnja leta, kar je treba pripisati večji prizadevnosti upravnega odbora. Organiziran je bil tudi dvodnevni seminar, ki se je pokazal kot primerna oblika strokovne vzgoje rezervnih oficirjev. Zelo uspešna je bila nadalje ekskurzija v Maribor, kjer so bili rezervni oficirji gostje tamkajšnje vojaške enote, priložnost pa so izkoristili tudi za ogled tovarne avtomobilov in za izlet na Pohorje. Obračun preteklega dela pa je razkril še številne druge uspehe, ki dokazujejo, da je dejavnost pododbora naposled le zaživela.

Med pobudami, ki jih je sprejel občni zbor, je tudi predlog, da bi se upravni odbor pri pristojnih činiteljih zavzel za to, da bi imeli večje razumevanje za potrebe izvenarmadne vzgoje. Nikakor ni mogoče opravičiti dejstva, da po razpustu okraja ni bilo mogoče najti primernega prostora za kabinet in da delo izvenarmadne vzgoje še vedno ovira pomanjkanje materialnih sredstev. Občni zbor je tudi sklenil, da bi v okviru pododbora čimprej ustanovili sekcijo rezervnih podoficirjev. — O listu »Rezervni oficir« je občni zbor ugotovil, da ga bo treba vsebinsko in oblikovno obogatiti.

Na direkcijo Jugoslovanskih železnic pa je bil naslovljen predlog, da možnost skupinskega popusta razširi tudi na rezervne oficirje. -S-

Lahek zaslužek

Nekateri ljudje pridejo lahko res na lahek način do denarja. Pri tem ne mislim na tiste redke srečneže, ki zadenejo loterijske premije, temveč na razne hazardiste, ki na javnih prireditvah in raznih sejmih skubijo nepoučene državljane. Naj navedem samo primere, ki so se zgodili ob konjskih dirkah v Vidmu-Krškem.

Že takoj pri vhodu na stadion je stala stojnica, kjer si lahko za 20 din iskal srečo. Stavil si na številko, in če si imel srečo, si lahko zadel kako malenkost. Pri tej stojnici ni imel velikega uspeha niti lastnik niti igralci, ker po »kovačih« ne moreš zlepa obogateti, prav tako ne obubožati.

Drugi so se zabavali z metanjem obročkov na steklenice in nože. Ljudi je ta »šport« precej zabaval, uspeha pa niso imeli.

Največja gneča pa je bila pri tretji stojnici, kjer so mnogi pustili tudi po več tisočakov. Ko sem se prerinil v ospredje stojnice, sem videl velik kup denarja, na njem pa uro. Vse to je bilo namenjeno tistemu srečnežu, ki bi s kroglo podrl kegelj. Ker pa metalci krogle niso imeli izpopolnjenega znanja z metanjem krogle, se je ves čas kup večal, dokler ga ni lastnik s tresočo roko pobral in ga za vedno spravil na varno. To se je ves čas ponavljalo, strastni igralci pa so za vsak lučaj plačali po 200 din. — Res lepa nedelja za tistega, ki je po poteku pol ure pustil kar 6 tisočakov podjetnemu lastniku...

Zanimivo je, da imajo vsi ti hazarderji uradna dovoljenja, da smejo na lahek način skubiti delovne ljudi. Res je, da so ta dovoljenja izdana v Zagrebu in zato naj bi veljala kot polnovelijavna v vsej državi. Kako bi bilo, če bi se takšna potrdila izdajala v vseh občinskih ljudskih odborih? -š

S konference Ljudske mladine v STT

Tudi mladi bodo storili vse za izpolnitev plana

Minulo soboto je bila v Strojni tovarni v Trbovljah konferenca Ljudske mladine, ki se je je razen mladincev in mladink ter gostov udeležil tudi član predsedstva CK LMS, tov. Andrej Mlinar. Referat in razprava sta bila precej kritična, čeprav so bili v preteklosti nedvomno doseženi lepi uspehi. Klub mladih proizvajalcev, ki vključuje 42 mladincev, je organiziral razna predavanja o gospodarskih problemih podjetja, organizaciji proizvodnje, odnosu med podjetjem in komuno itd., vendar je bilo zanje med mladino premalo zanimanja. V delavskem svetu sta samo dva mladinca, kar je seveda premalo. Izmed 141 članov Ljudske mladine je samo 27 članov Zveze komunistov. — To število kajpak ne ustreza razpoloženju mladih ljudi in njihovi pripravljenosti, da bi se vključili v Zvezo. Večje število mladih delavcev bi bilo treba vključiti tudi v razne komisije pri delavskem svetu, ker bi jim to omogočilo, da bi se neposredno seznanjali s problemi podjetja.

Pri izpolnjevanju letnega proizvodnega plana je težava v tem, da je v podjetju zaposlenih 35 delavcev manj kot lani, ko je bil proizvodni načrt za 330 ton manjši. Kljub temu bo delovni kolektiv zastavil vse sile, da bi dosegel plan. V te skupne napore se bodo morali vključiti, kakor je ugotovila konferenca, tudi mladi ljudje, ki morajo bolj čutiti s podjetjem. Spomladi pa bo morala mladina z večjo vnemo sodelovati pri gradnji stanovanjskega naselja, ker je obvezo za 5000 delovnih ur treba častno izpolniti. -S-

NAŠ KOMENTAR

Neodvisna republika Gvineja

Ko je de Gaulle minuli mesec — pred ustavnim referendumom v Franciji in njenih kolonijah — obiskal Gvinejo, ga je v Konakriju — glavnem mestu Gvineje, pričakala množica ljudi, ki so zahtevali neodvisnost. Predsednik avtonomne gvinejske vlade Seku Ture je pred ljudstvom odkrito povedal de Gaullu, da bo Gvineja glasovala proti novi francoski ustavi: »Raje smo revni, toda v dostojanstvu, kot bogati, pa brez svobode.« Osemindvajsetega septembra je Gvineja glasovala za neodvisnost.

Francija ima v Afriki 14 kolonialnih ozemelj (brez Alžira, ki je uradno del Francije) na katerih živi kakih 25 milijonov ljudi. Te dežele so imele že pred referendumom nekakšne notranje avtonomije, vlade in parlamente, vrhovna oblast pa je bila osredotočena v rokah francoskih visokih komisarjev. Vse — razen Gvineje — so 28. septembra glasovale za novo ustavo, ki nekoliko povečuje njihove avtonomne pravice, vendar ne na področja zunanje politike, obrambe, financ, ekonomske politike, višjega šolstva in pravosodja. Ključne pozicije torej še vedno ostanejo v rokah Francozov.

Pritisk na te dežele je bil izredno močan. De Gaulle je grozil s popolno ekonomsko in politično izolacijo sleherni koloniji, ki bi odklonila novo ustavo. Toda Gvineja je vseeno rekla »ne«. Od dveh milijonov njenih prebivalcev jih je pri referendumu sodelovalo 654.293 in od teh jih je le 18.012 glasovalo za francosko ustavo. Prvega oktobra je Gvineja postala neodvisna država.

De Gaulle je poslal v Kunakri generalnega inšpektorja Francoske Zahodne Afrike Risteruccija, ki je objavil naslednji komunike: Z referendumom se je Gvineja ločila od ostalih ozemelj Francoske Zahodne Afrike, ki so sprejela ustavo. Zato Gvinejo ne bo več finansirala Francija niti ne bo prejemala administrativne pomoči. — Funkcionarji francoske države, ki so nameščeni v Gvineji, bodo ostali tu še 2 meseca.

Jasno je, da je hotel de Gaulle s temi ukrepi povzročiti Gvineji čimvečje težave in tako opozoriti druge francoske kolonije v Afriki, naj ne stopijo na gvinejsko pot. Seku Ture je sicer pričakoval nekaj takšnega, morebiti pa le ni mislil, da bo pritisk tako oster. Ob proglasitvi neodvisnosti je celo nekajkrat poudaril, da neodvisnost ne pomeni tudi sovraštva do Francije in da bi Gvineja želela ohraniti tesne ekonomske stike s Francijo. Dejal je: »Ne neodvisnost proti Franciji, temveč neodvisnost z njo. Pa četudi bo Francija zapustila Gvinejo, bo vendarle vedno navzoča v njej. Ne mislimo niti na posebno valuto. Vsekakor želimo ostati v coni franka.« Seku Tura je nedvomno mislil na ekonomske interese Francije v Gvineji, ki ima zelo veliko rud.

Gvineja je ena najbogatejših afriških dežel. Izvozi na leto za 5 milijard frankov različnega blaga, predvsem banan, kave, diamantov, železne rude in boksita, ki je njeno glavno bogastvo. — Francozi so nameravali za nekajkrat povečati izkoriščanje boksita, zgraditi veliko hidrocentralo in aluminijski kombinat. Po tem načrtu bi Gvineja leta 1964 proizvedla toliko aluminija, kolikor ga danes vsa Francija.

Zato nekateri krogi v Parizu opozarjejo de Gaulla, naj nikar ne nastopa tako ostro. Lahko se zgodi, da bi se rudarske in industrijske družbe iz drugih držav začele seliti v Gvinejo. Na primer Kanada in Belgija se že zanimata za gvinejski boksit. Ni dvakrat reči, da se bodo v tej deželi pojavili tudi Amerikanci. To je skoro gotovo. Vse to pa bi seveda škodovalo le Franciji. Zato je pariški »Le Monde« nedavno pisal: »Današnji voditelji Gvineje so pripravljeni na vse težave, pa tudi na obdobje največje štednje in pomanjkanja. Prepričani so, da lahko vse kadre pa tudi tehnike dobe iz drugih afriških dežel in ti bi bili pripravljeni služiti njihovi neodvisni deželi za polovične plače. Gvinejski voditelji se bodo zelo hitro naučili živeti brez Francije, toliko hitreje, če jih bo ona radikalno odvrgla. Ti ljudje so brez dvoma hrabri.«

Seku Ture je vodja Gvinejske demokratske stranke. Znan je tudi kot sindikalni voditelj, saj je bil organizator gvinejske sindikalne centrale. Po poklicu je pravnik. Je še precej mlad, saj ima komaj 36 let. Gvinejci ga poznajo kot izredno dobrega govornika, je realist, napreden človek, popularen med množicami, kar se je najbolje pokazalo 28. septembra. Danes je Seku Ture znan po vsem svetu kot tvorec neodvisne Gvineje.

Lep jubilej

Dne 24. t. m. je praznovala devetdeseti rojstni dan Marija Mervar, rojena 24. oktobra 1868 v Brezovici pri Ljubljani. V Trbovlje je prišla s svojim prvim možem, rudarjem Janezom Krvino leta 1890 in je ostala tamkaj tudi po njegovi smrti.

Marija Mervar je še danes bistra in prav rada pripoveduje o svojih mladih letih, ko je kot pastirica služila pri bogatih kmetih za hrano in stanovanje, ker skromna domačija ni mogla preživljati kopice otrok, ki so morali od doma za kruhom.

Spominja se tudi vseh dogodkov za časa svojega bivanja v Trbovljah in prav rada pripoveduje, kaj je doživela. Tudi zapoje včasih kakšno »staro vižo«.

Za njen 90. rojstni dan ji želimo mnogo zdr in zadovoljstva, ki naj ga uživa v krogu svojih vnukov in pravnukov ve dra in vesela.

10 let Strojne tovarne

IZ MALEGA JE ZRASLO VELIKO

Predhodnik današnje Strojne tovarne v Trbovljah, nekdanje Centralne rudarske delavnice so bile s 1. januarjem 1948 izločene iz sestava trboveljskega rudnika ter so začele delovati kot samostojna enota Zasavskih premogovnikov. Takrat je bilo sklenjeno da se prične z graditvijo Tovarne rudarskih strojev v Trbovljah. Začetek tovarne je bil težak. Obstajala so nasprotujoča si gledanja — nekateri so bili za to, da se tovarna gradi v Zagorju in ne v Trbovljah. Končno je zmagala teza, da se tovarna zgradi v Trbovljah. Glavni argument za izgradnjo tovarne v Trbovljah je bilo usihanje premogovnih substanc v kraju, s tem v zvezi pa skrb za zaposlitev sinov trboveljskih rudarjev. Prvotno je nova tovarna delala pod okriljem Generalne direkcije za premog, ko pa je mlado tovarniško podjetje prešlo v sestav Generalne direkcije za strojegradnjo, se je situacija v gradnji tovarne izboljšala. V tovarno je prišel tudi novi direktor, tovariš Franc Slapnik, ki nalo za obdelavo strojev. Ta je bila dograjena leta 1951, prav tako 12-stanovanjska hiša pri koloniji »Za cesto«. S prihodom direktorja tov. Franca Slapnika pa se je začela pospešena gradnja tovarne: prvotna koncepcija o postopni gradnji tovarne je bila opuščena — izdelal se je nov projekt, ki je terjal rušenje vseh starih zgradb, ki so bile v napoto. Začela so se velika pripravljalna dela in izkopavanje temeljev za veliko montažno halo v dolžini 189 metrov in v širini 43 metrov. Gradili so v dveh etapah. V prvi fazi gradnje je rastla hala v dolžini 105 metrov. Treba je bilo porušiti vrsto starih delavniških in stanovanjskih objektov tako imenovane »stare glažute« in »stare šole«, nadalje nekdanje stanovanjske hiše za učitelje v novem tovarniškem okolju bivšega rudniškega skladišča in stare telefonske centrale. Ob porušenju tamkajšnjih stanovanjskih hiš je bilo treba iskati nova stanovanja za prizadete. Kopico raznih vprašanj je bilo treba rešiti. Zgraditi je bilo treba nov most preko Trboveljščice in oporni zid ob potoku, skladišče in ostalo — leta 1952 so bile prve tovarniške zgradbe že izročene svojemu namenu. Porajale so se tudi težave z investicijskimi krediti, vendar se je vse srečno izteklo. Vzporedno z gradnjo tovarne pa je bilo treba misliti tudi na graditev stanovanj za tovarniške delavce in uslužbence.

Prva etapa gradnje tovarne je bila zaključena leta 1955. V sedmih letih je bilo zgrajeno 12 tovarniških objektov: hala za montažo izvoznih strojev sedanja delavnica industrijske kovinarske šole), velika montažna hala, upravno poslopje tovarne s portirnico in umivalnico, gradnja gornje portirnice in mostne tehtnice za 20 ton, ureditev ceste in kanalizacija tovarne, most pri portirnici za tovorni promet, hala za lahko montažo in remontna dela, most pred upravnim poslopjem, skladišče za težko profilno železo, podporni zid ob pobočju, transformatorska postaja (skelet) in skladišče za tehniški material.

Leta 1956 so bila opravljena končna dela skladišča, kjer so prostori mizarne in modelarne. Za transformatorsko postajo je bilo treba začeti s pripravljanjem instalacijskih kanalov. Postaja je končana in čaka na opremo. Razen tega se je podaljšala obdelovalnica, oziroma rekonstruiralo se je staro poslopje nekdanje CRD. To delo ob času še ni skončano. — Kakor že rečeno je moralo podjetje hkrati reševati stanovanjsko vprašanje. Sezidalo je vrsto stanovanjskih hiš pri Dimniku, druge je zgradilo v Zg. Trbovljah in jih še gradi.

Po projektu celotno predvidena tovarna še ni skončana, temveč le prva faza izgradnje. Skončanje druge faze projekta pa je perspektivna naloga kolektiva Strojne tovarne kakor tudi občine Trbovlje. Z nadaljnjim razvojem tovarne pa bo zagotovljen nadaljnji razvoj kraja in z njim blaginja in kruh domačinov.

A kljub vsem težavam, ki so nastajale v tem desetletnem razvoju nove tovarne in niso bile majhne, je ob premagovanju neštetih hudih ovir proizvodnja tovarne vendar redno potekala in stalno naraščala — to pa je največji uspeh tega marljivega in požrtvovalnega kolektiva.

IZ MAJHNIH RUDNIŠKIH REMONTNIH DELAVNIC IN POZNEJŠIH CENTRALNIH RUDARSKIH DELAVNIC JE ZRASLA DANAŠNJA MODERNO UREJENA STROJNA TOVARNA V TRBOVLJAH — USTANOVLJENA JE BILA Z ODLOKOM DNE 15. OKTOBRA 1948 — TEŽAVE TOVARNE OB NJENI USTANOVITVI — RUŠILO SE JE STARO, HKRATI PA JE RASTLA NOVA TOVARNA, TOVARNA RUDARSKIH STROJEV OB TRBOVELJŠČICI — V SOBOTO, 25. OKTOBRA T. L. BO V TOVARNI SKROMNA PROSLAVA, PRAZNOVANJE DESETLETNICE OBSTOJA TOVARNE PA SE BO ZAKLJUČILO 1. JUNIJA 1959, OB OBČINSKEM PRAZNIKU OBČINE TRBOVLJE — V VSEM TEM ČASU SE BO, KAKOR VEMO, TOVARNIŠKI KOLEKTIV BORIL ZA ČIMVEČJO PROIZVODNJO V TOVARNI, PRI VZGAJANJU NJENEGA KADRA IN ŠE DRUGIH NALOGAH — V POČASTITEV 40-LETNICE USTANOVITVE KPJ

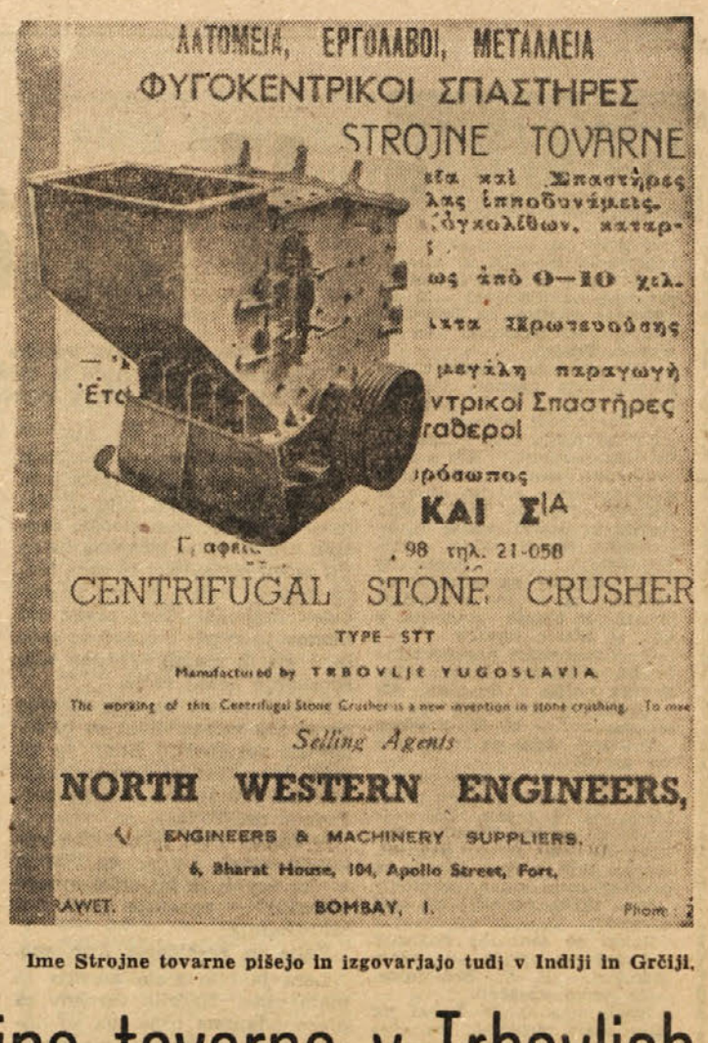

Ime Strojne tovarne pišejo in izgovarjajo tudi v Indiji in Grčiji.

Naselje bodoče stanovanjske skupnosti

Kako priti do družinskih stanovanj, je bilo od začetka obratovanja Strojne tovarne eno izmed najbolj perečih vprašanj, ki ga je podjetje reševalo sproti, vendar ne v zadostni meri. Mladi kadri v tovarni so odraščali, si ustvarili družino, stanovanj pa je manjkalo. Podjetje je sicer v letih svojega obstoja sezidalo nekaj stanovanjskih blokov, vendar je bilo to za potrebe tovarniškega kadra premalo, zlasti ker je število delavcev in uslužbencev od leta do leta naraščalo in bo po perspektivnem načrtu tovarne po letih še večje. »Kako rešiti ta problem, kako vsaj omiliti stanovanjsko krizo?« — so se premnogokrat vpraševali v upravi podjetja, tovarniškem komiteju, sindikatu itd. Ni bilo sestanka, da ne bi bilo to vprašanje poleg ostalih na dnevnem redu.

Tudi ta problem so rešili. Če že ne v celoti, vsaj do neke mere. Pred meseci so se v STT sešli in sklenili, naj bi prosta denarna sredstva, namenjena za razdelitev med delavce in uslužbence, ne razdelili med kolektiv, pač pa jih uporabili za gradnjo novih stanovanj. Rečeno — storjeno! Že od 1. junija t. l. dalje raste na gradbišču ob Savinjski cesti v Zg. Trbovljah — na Ličarjevem, kakor pravijo, lepo stanovanjsko naselje z večnadstropnimi hišami, ki bodo sprejele pod streho nad 100 družin. Po sklepu vseh je prišlo tu posebno do izraza prostovoljno delo na tem velikem stavbišču: vsi tisti, ki se bodo vselili v stanovanja tega novega naselja, bodo prispevali okrog 40.000 prostovoljnih delovnih ur, s čimer bodo prihranili kar lepo vsoto — 26 milijonov dinarjev. Dnevno smo videli na gradbišču po 40—50 ljudi, ki so pomagali pri zidarskih delih, na vrsto pa bodo kajpak prišli tudi profesionalci tovarne, ki bodo v notranjosti izvršili potrebna instalacijska dela — vodovod, električno napeljavo itd. Seveda bodo tu urediti tudi okolico in mislijo na izgradnjo še potrebnih ostalih objektov, saj bo novo naselje na Ličarjevem z ostalimi stanovanjskimi hišami ob Savinjski cesti zarodek nove stanovanjske skupnosti.

Uspehi, ki jih je dosegel kolektiv STT na tem gradbišču v 5 mesecih, so lepi. Do sedaj opravljena dela dokazujejo veliko požrtvovalnost celotnega osebja Strojne tovarne, h kateri mu prisrčno čestitamo z željo, da bi našli obilo posnemalcev v ostalih kolektivih tega kraja in še drugod.

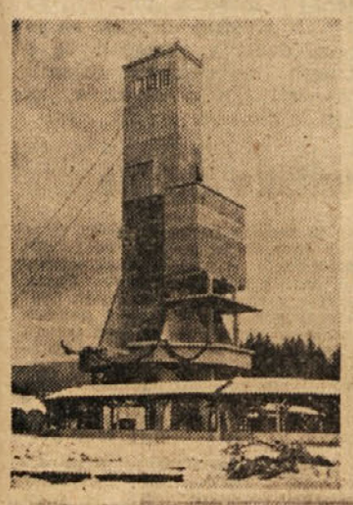

Strojna tovarna je izdelala pretežni del mehanizacije za izvozni stolp v Velenju.

Izdelki Strojne tovarne v Trbovljah gredo tudi v Grčijo, Indijo in Jordanijo

Med številnimi produkti, ki jih izdeluje Strojna tovarna v Trbovljah, jih je večina rudarskega značaja, so pa med njimi tudi izdelki za gradbeništvo, komunalne potrebe in podobno. Ta tovarna ima že tradicijo v izdelovanju raznih strojev in naprav. Tipično in posebno zanimivo v njeni proizvodnji pa je, da je v svojem 10-letnem razvoju prešla od obrtniškega načina na industrijski način proizvodnje.

Vedno novi in novi proizvodi nastajajo v tej tovarni. Trg zanje pa ni samo Jugoslavija, kjer je STT zadovoljevala potrebe večine naših rudnikov, temveč tudi izven njenih meja. V izvoz gredo predvsem tako imenovani udarni drobilci, predvsem za gradbeniške in komunalne potrebe, gradnjo cest in podobno. Razen udarnih drobilcev gredo v izvoz še transportne naprave in vibracijska sita.

Novo tržišče Strojne tovarne v Trbovljah je zadnje čase postala Grčija, kjer je plasirala 10 drobilcev, v teku pa so še nova naročila. Kako so ti drobilci cenjeni v Grčiji, nam pove dopis, ki so ga poslali od tamkaj, in pa izrezek iz grškega lista, ko je zastopnik v Grčiji, g. Natsis, objavil v atenskem listu reklamo za drobilce, izdelek strojne tovarne v Trbovljah (glej sliko s tekstom v grškem jeziku).

Pa ne samo v Grčiji, tudi v Indiji, v Bombayu, je uspelo spraviti na trg te drobilce, za katere je veliko zanimanja. S tem v zvezi so prejeli že več ponudb za drobilce, sejalne agregate v različnih kombinacijah. Tovarna pričakuje več naročil za te vrste strojev.

Velik uspeh pa je mlada trboveljska tovarna dosegla tudi v izvozu ostale opreme za rudarstvo, saj ji je uspelo plasirati na primer jeklene jamske stojke, ki se zadnja leta v vedno večjem obsegu uporabljajo v jugoslovanskih rudnikih zaradi varčevanja dragocenega jamskega in tesarskega lesa. Večja naročila za te stojke je uspelo dobiti v Jordaniji, v rudnikih fosfata. V Jordaniji primanjkuje lesa in jim je uporaba jeklenih jamskih stojk namesto lesenih zelo dobrodošla, prav tako pa tudi uporaba jeklenih stropnikov. Tako so iz Jordanije zahtevali naše strokovnjake, ki znajo delati z jeklenimi stojkami. Tjakaj je odšlo nekaj rudarjev iz Zabukovce, drugi pa iz Srbije.

Tudi v naši državi je zanimanja za udarne drobilce, saj jih je že preko 160 v pogonu, ki jih je izdelala STT. Drobilci se namreč izdelujejo v več vrstah in se uporabljajo tudi v rudarstvu.

Vsa proizvodnja tovarne pa je v glavnem usmerjena v izdelovanje rudarskih strojev, tako na primer izdelavo kompletnih separacij, izvoznih jaškov, gumijastih transporterjev, v zadnjem času pa je opaziti večji interes za jeklene členkaste transporterje.

STT se pojavlja s svojimi izdelki na vseh naših domačih velesejmih. Izkušnje zagrebškega in beograjskega velesejma pa so pokazale, da se na njih predvsem zanimajo za stroje v gradbeništvu. Tovarna ima tekoča naročila od rudnikov in ostalih že za drugo polovico leta

Tudi mladi so pridni delavci.

1959. Njeno prizadevanje pa gre predvsem za tem, da bi čimprej osvojila čimveč serijskih izdelkov za rudarstvo, kar bi ji omogočilo pomembno povečanje njenega bruto produkta. Posebno skrb je STT posvetila temu, da se popolnoma osamosvoji v proizvodnji dvoverižnih transporterjev, nadalje v izdelovanju jamskih jeklenih stojk in stropnikov — prav tako pa da preide od proizvodnje gumijastih transportnih trakov na izdelovanje jeklenih členkastih transporterjev, ki jih naročniki sedaj najbolj zahtevajo.

Glede potrebnih kovinskih vlitkov sodeluje STT v kooperaciji z Ravnami, Štorami in Litostrojem, ozko grlo pa predstavlja v tovarni še vedno strojna obdelovalnica.

Perspektiva STT - še tesneje se nasloniti na rudarstvo

Deset let vztrajnega dela je poteklo in pred kolektivom Strojne tovarne v Trbovljah stoji vedra, svetla prihodnost, zlasti še, ker so se v podjetju odločili, da se bodo razen ostalih vej naše industrije še tesneje naslonili na rudarstvo. Usmeritev na izdelavo najrazličnejših rudarskih strojev in na serijsko proizvodnjo strojnih izdelkov — od izdelave kompletnih rudniških seperacij, žičnic, izvažalnih strojev za jaške, jamskih transportnih agregatov in drobilnih strojev ter v novejšem času še izdelava jamskega jeklenega oporja — vse to in še drugo zagotavlja kolektivu STT zanesljiv kos kruha in lepo bodočnost.

Kader Strojne tovarne si je v vseh letih pridobil veliko prakso in izkušenost, ki pa kajpak terja stalno izpopolnjevanje v stroki in spoznavanje z novimi tehničnimi dosežki na tem področju v drugih naprednih industrijskih državah, zlasti v Nemčiji in Franciji. Tako so si vodje oddelkov in še drugi strokovnjaki in inženirji STT med drugim ogledali velesejem rudarskih strojev v Essenu v Zahodni Nemčiji, ki je tamkaj vsaka štiri leta. Uprava Strojne tovarne je omogočila vodilnemu osebju podjetja ogled tega pomembnega velesejma. Mnogo so videli na tej veliki razstavi, imeli priložnost ugotoviti, kaj in kako delajo drugod, in se marsikaj naučili ter si razširili svoje obzorje.

Znano je, da je tehnično vodstvo te tovarne posvetilo veliko skrb strokovnemu izpopolnjevanju in izobraževanju svojega kadra. Tako so na primer v STT izdelali tudi delovni program tovarniškega Tehnikuma, ki se ga bo lahko udeleževal vsak član kolektiva, ki bo imel za to veselje in voljo, da se kaj nauči. Ta tehnikum bo deloval po službenem času. Vsak udeleženec bo dobil vsak mesec zvezek s potrebnim učnim materialom in vsak teden po enkrat mu bo na razpolago strokovnjak, ki mu bo obrazložil vsa nejasna vprašanja in mu pri učenju in napredovanju pomagal. Če bo hotel obiskovalec tehnikuma dobiti v predelavo nov učni zvezek, bo moral učno materijo prejšnjega zvezka seveda popolnoma predelati in obvladati. Tako delajo po vseh šolah. Učni plan tovarniškega tehnikuma je razdeljen na tri leta. Po proučitvi celotne študijske tvarine bo prišel vsak učenec pred posebno strokovno komisijo, ki ga bo izprašala; po prestanem izpitu pa bo dobil ustrezno tovarniško kvalifikacijo — se pravi naslov strojnega tehnika.

Vodstvo tovarne želi, da se njeni ljudje v svoji stroki stalno izpopolnjujejo. Saj je razumljivo — čim več nekdo zna, tem več velja, tem več bo lahko z doseženim znanjem koristil svojemu podjetju, z njim pa seveda naši celotni skupnosti, kar ga bo delalo zadovoljnega in mu vlivalo veselje, storiti še več in še bolje. Podjetje, ki ima v svoji sredi take ljudi, bo napredovalo in mora napredovati, to ve tudi vodstvo trboveljske Strojne tovarne. Znano je nadalje, da so v tovarni ali pa kakem drugem podjetju najboljši tisti ljudje, ki delajo v njem od svoje mladosti in se na podjetje tudi najbolj navežejo. Najboljši kapital vsakega podjetja ali tovarne so mladi ljudje, zanje pa je treba skrbeti, da postanejo mojstri v svojem delu. To pravilno pot je ubrala tudi STT z ustanovitvijo svoje industrijske kovinarske šole, v kateri dobe najmlajši svoje osnovno strokovno znanje in sedaj z oživitvijo tovarniškega tehnikuma, ki bo nudil ljudem višje strokovno znanje. S takim osebjem se ustvarja tovarni zanesljiv obstoj in perspektive, njenim ljudem pa boljši kos kruha in lepša prihodnost.

V trboveljski Strojni tovarni žele vsi vodilni uslužbenci podjetja in ves delovni kolektiv, da bi ustvarili najlepše in najboljše odnose z vsemi ostalimi delovnimi kolektivi v Trbovljah in v zasavskem predelu, še posebno pa s kolektivom rudnika Trbovlje — Hrastnik, kjer dela STT razne poizkuse s svojimi rudarskimi strojnimi izdelki. Strojna tovarna v Trbovljah — kakor smo že nakazali — ne misli ostati v svojem razvoju na sedanji višini, njen načrt je razširitev in povečanje njenih tovarniških objektov in zaposlitev od sedanjih 800 na 1.100 ljudi. Seveda bo treba za tak razvoj tovarne še nekaj investicij, na srečo pa zdaleč ne več toliko kot doslej. Denarne obveznosti podjetje ne bodo več tako tlačile, to breme bo z leti vedno laže in laže, s tem pa bodo ustvarjeni pogoji za še lepši delovni napredek tega kolektiva, ki je v zadnjih desetih letih pokazal tolikšno marljivost in prizadevnost.

Danes je v STT 800 zaposlenih, v perspektivi 1100

Kadri, in zopet kadri — to je bilo stalno vprašanje v vsem času obstoja Strojne tovarne v Trbovljah. Podjetje je mnogo dalo za kadre in v tem pogledu tudi uspelo. Danes je v STT zaposlenih 14 inženirjev, 35 tehnikov, 65 visokokvalificiranih, 322 kvalificiranih, 102 polkvalificirana in 39 nekvalificiranih delavcev, nadalje osebje v pisarnah in pomožno osebje. Ko pa se bo število zaposlenih povečalo nad 1000, bo število kvalificiranih delavcev še narastlo.

Vsak član STT mora biti mojster na svojem delovnem mestu, in tako je tudi prav. Skrb za vzgojo kadrov je največja naloga tovarne, zato tudi skrbi za svojo Industrijsko kovinarsko šolo iz katere pride vsako leto lepo število novih kvalificiranih kovinarjev.

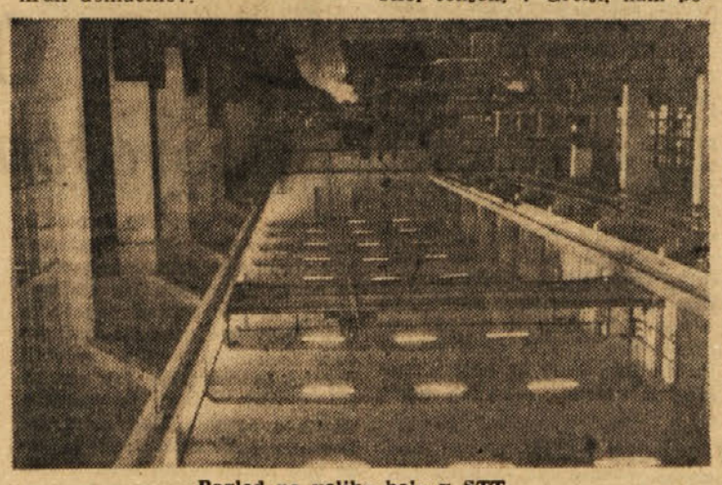

Pogled na veliko halo v STT.

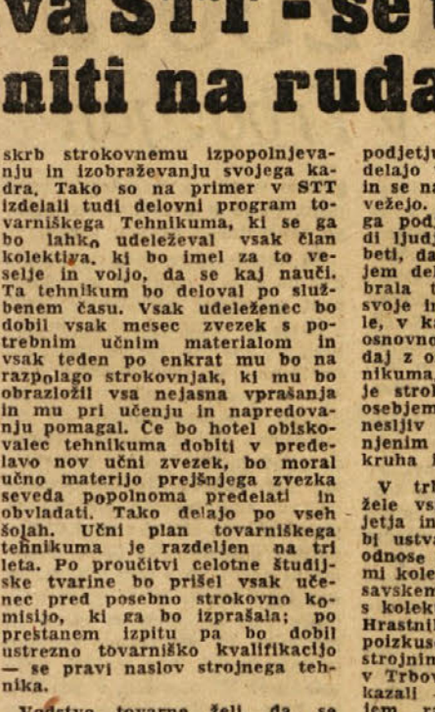

Prijetno razvedrilo v počitniškem domu STT v Crikvenici, kjer ima STT svoj počitniški dom.

OB DESETLETNICI

Strojna tovarna v Trbovljah proslavlja dne 25. oktobra 1958 desetletnico svojega obstoja. Iz majhne rudniške remontne delavnice z zastarelo opremo in majhnim številom strokovnega kadra je nastalo sodobno moderno podjetje. Doba desetih let rasti našega podjetja ni dolga. Vsem, ki so v tej graditvi sodelovali od prvega dne dalje, moramo iskreno čestitati k doseženim uspehom. Uspeli smo v relativno kratkem času osvojiti proizvodnjo kompliciranih rudarskih strojev in naprav in se uvrstiti med največja tovrstna podjetja v Jugoslaviji. Naš razvoj je bil skladen. Postopno kapitalno izgradnjo je spremljalo nenehno povečevanje proizvodnje in uvajanje vedno novih in novih izdelkov v proizvodni program. Lastna sredstva in sredstva družbe ter podpora in vsestransko razumevanje za naš razvoj od podpredsednika IS FLRJ tov. Franca Leskoška in predsednika LRS tov. Mihe Marinka so mogla ob zavestnem naporu celotnega delovnega kolektiva podjetja roditi tako obilne sadove.

Naša proizvodna dejavnost je hitro napredovala, tako v pogledu količine, kakovosti in asortimenta. Dosegli smo bruto produkt v višini 2 milijard dinarjev. Od teh dveh milijard je odpadlo na individualno proizvodnjo 48%, na serijsko pa 52%. V zadnjih šestih letih smo letno uvedli po dva nova izdelka v proizvodni program. Zavestno prizadevanje celotnega delovnega kolektiva — delavcev, mojstrov, tehnikov in inženirjev, je znatno ublažilo začetne težave in napake. Dosegli smo pomembne uspehe v izboljšanju kvalitete izdelkov, in tudi zaupanje kupcev do naših proizvodov je porastlo. Vse priznanje moramo izreči našim konstruktorjem-projektantom za opravljeno delo pri uvajanju novih izdelkov. Težiti moramo za tem, da bomo v bodoče še bolj izkoristili praktične izkušnje proizvodnje in tehnične dosežke še bolj prilagodili našim specifičnim pogojem dela.

Ustvarili smo vse objektivne pogoje za nadaljnji nemoteni razvoj. Rezultati našega 10-letnega dela nam upravičeno vlivajo zaupanje, da še z večjim optimizmom gledamo v bodočnost. Naše bodoče naloge niso več tako obsežne in navezane na žrtvovanje, kot je to bilo v preteklosti, a vendar niso manj pomembne kot prejšnje. Dvig bruto produkta tovarne na 3 milijarde dinarjev pri zaposlitvi 1000 do 1200 ljudi moremo doseči le, če bomo izboljšali organizacijo dela, povečali delovno disciplino in odgovornost, dvignili kvaliteto izdelkov in osvojili po načrtu predvidene nove proizvode. Poudarek v našem bodočem proizvodnem programu naj bi bil na krepitvi serijske izdelave rudarskih strojev, v individualni proizvodnji pa naj bi se omejili na separacijske, jaškovne in transportne naprave. V skladu z bodočimi proizvodnimi nalogami bi naše investicijske naloge obsegale naslednje:

Ureditev prostorov za premestitev pripravljanja materiala iz montažne dvorane, izgradnja skladišča skončanih izdelkov, izmenjava zastarelih in izrabljenih strojev ter nakup nekaterih novih modernih univerzalnih strojev. Z nakupljenimi stroji bi opremili obdelovalnico, remontne naprave in orodjarno. Obnova strojnega parka bi izboljšala kakovost izdelkov in pospešila racionalizacijo proizvodnega procesa. Te sorazmerno majhne investicije v primerjavi z investicijami v preteklosti bi omogočile izdelati do 7000 ton proizvodov letno. Investicijska sredstva bi v glavnem bila lastna, uvoz univerzalnih strojev pa bi morali finansirati iz kreditov. Pomanjkanje izkušenj in zaostajanje za razvojem istovrstnih industrijskih panog v inozemstvu nam nalaga potrebo po nakupu licenc, s kooperacijo pa naj bi hitreje sledili tehničnim dosežkom drugih. Z lastno dokumentacijo in dokumentacijo tujih podjetij bomo ustvarili temelje za samorasten in neodvisen pohod na nova, še neraziskana področja tehničnega ustvarjanja.

Poleg važne gospodarske funkcije in ustvaritve deleža v izgradnji in modernizaciji rudarskih podjetij v državi je naša tovarna s svojim nastankom rešila tudi važno socialno vprašanje kraja. Usihanje zalog premoga v trboveljskem rudniku je nujno narekovalo ustvariti ustrezno nadomestilo, da bi se mladi rod kraja lahko dalje preživljal in razvijal. Z lastnimi silami je mlada trboveljska tovarna organizirala industrijsko kovinarsko šolo, celo vrsto tečajev, seminarjev in tehnikum, ter tako ustvarila potrebne pogoje za usposabljanje potrebnih kvalificiranih kadrov. Tako je mnogo rudarskih sinov našlo novo področje dela. Njihovo rudarsko poreklo jim nalaga pomembno nalogo, da nenehno uvajajo in dalje razvijajo rudarsko tehniko, da bi ob njej postalo delo rudarjev lažje, uspešnejše in varnejše. — Dosedanji napori v izgradnji samega podjetja niso dovoljevali, da bi kolektiv istočasno posvečal potrebno skrb tudi izgradnji stanovanj. Sredstva, ki jih je kolektiv vložil za izgradnjo tovarne, nosijo še danes s seboj določene denarne obveznosti, ki ovirajo svobodnejše in hitrejše odpravljanje perečega stanovanjskega vprašanja tovarniškega kadra. Ne glede na vse te objektivne težave se je delovni kolektiv lotil obsežne akcije za izgradnjo 106 stanovanj. S skromnimi sredstvi, z udarniškim delom v svojem prostem času so požrtvovalni člani delovnega kolektiva podjetja v grobem spravili stanovanja že skoraj pod streho. Do jeseni prihodnjega leta bodo vsa ta dela skončana, z njimi pa bo najmanj 106 članov našega kolektiva dobilo sodobno urejeno stanovanje. Razumljivo je, da bo marsikateri tovariš s tem rešen velike skrbi. Sproščenost in veselje vsakogar pa bo nujno spodbudno vplivala na povečano produktivnost in napredek podjetja.

V teh naporih kolektiv nenehno izpolnjuje svoje obveznosti do skupnosti in upravičeno pričakuje, da bo tudi skupnost znala ceniti pozitivna prizadevanja kolektiva tovarne in mu tudi v bodoče — kakor je bilo to doslej — pri zadovoljevanju njegovih osebnih potreb pomagala.

Slapnik Franc

HALO, 911

Katero ... kulturno-p... društvo v revirjih in njihov okolici je v preteklj sezoni uprizorilo največ iger? — I. K

Gotovo mislite, da Trbovlje, Zagorje ali Hrastnik. Pa se motite. Turje!

Ali veste, da imamo v Zagorju kurjo farmo? Uganite kje! L. F., Zagorje.

V Farčnikovi koloniji.

Zadnji petek smo se pa **res** od srca nasmejali. Kot s senzacijo ste nam postregli z ugibanji o tem, ali bo »Pionir« doživel obisk na Luni, lepo število ur potem, ko je on že nesrečno zgorel nekje v bližini Zemlje. Bralci ZT

Mi, najmanj pa tehnični urednik, ki je to »senzacijo« uvrstil v časnik namesto v koš, se nismo smejali.

V »Slovenskem poročevalcu« je bil objavljen članek »Trgovska vojna v Sevnici«. Ali v sevniških trgovinah res ni nič narobe? — M. M., Sevnica

V kateri vojni pa je še bilo vse prav?!

Nekoč je v tej rubriki nekdo izmed upokojencev predlagal, da bi začeli »Zasavca« prodajati na več mestih v Trbovljah, ne samo podnevi, ampak tudi zvečer. Ali je ta predlog ostal samo predlog?

Brez skrbi, razmišljamo tudi o tem!

Zakaj se senovski dopisnik nič več ne oglaša v vašem časniku — K. Š., Brestanica.

Ga bomo vprašali.

Pisali ste, da je Balon na Bizeljskem pridelal na starem vinogradu 150 hektov na hektar, na novem pa celo 200. To je pa gotovo novinarska raca. — F. Š., Sromlje.

Strokovnjaki pravijo, da ni.

Ob občinskem prazniku Brežic

V znamenju oktobra

Stiskalnice pojo. Sladka kapljica se odteka v kadi. Letos je sonce dobro grelo in toča ni bila marljiva. Pesem veselja. Trsje ostaja prazno. V kleteh že kipi mošt. Klopotci izgubljajo svoj glas.

● Vinogradniki v brežiški okolici so zadovoljni. Izplača se znoj in denar. Tam, kjer je bilo prvo in drugo, je najlepše. Brežiški vinogradi so izčrpani. Če so jih začeli obnavljati že pred leti, so letos že rodili, in tam je pridelek najboljši. Tudi preko 150 hektov je segel! Drugod se suče še v starih mejah. Vendar tudi spoznanje nekaj velja.

Zdaj je misel na točo in sonce za hip vstran. Zdaj so tu trgovske spretnosti. Zdaj je na vrsti jeza zastran pomanjkanja posod. Pa tudi jeza zastran cen. Povsod ne. Toda:

— Zakaj letos tako nizke odkupne cene? Letos, ko imamo mošta dovolj in bi lahko mnogo zaslužili? — vprašuje ta ali oni vinogradnik.

Želje in resničnost niso eno. Lani je bilo malo grozdja in malo vina. Ni bilo vzrokov za nizke odkupne cene, pa so navzlic temu mošnjički vinogradnikov ostali malhavi. Letos je vina tudi trikrat več. Skoro povsod. Cena je razumljivo nekoliko nižja. Toda žepi vinogradnikov bodo bogatejši.

● **Odgovorne naloge čakajo kmetovalce pri obnovi vinogradov. Tu jim bodo lahko v veliko pomoč KZ.**

Mnogi so se že lotili trdega oreha. Na različne načine. Treba je pač umno kmetovati.

Neki vinogradnik iz Cunrovca je iztisnil ves denar za obnovo svojega sadovnjaka. Ni velik, zato pa je njegov pridelek bogatejši.

Vsako leto uredi okoli posameznih dreves vse, kar zahtevajo sodobni agrotehnični ukrepi. Zgodilo se je, da je na eni sami jablani obral tudi po 600 kg jabolk. Sicer pa se celo v drugače slabših letinah nad svojim sadovnjakom ne more pritoževati. Letos je pogled na bogastvo na drevesih še posebej čudovit. Tu ne zgnije noben sadež na tleh. Vsak dober najde svoje mesto v gajbah, slabši pa v kadi. Tako je izrabljen vsak dinar. Iz tega denarja pa je obnovil že 50 odstotkov svojega vinograda.

Da bodo podatki še vernejši, naj izdamo njegovo ime: Žerjav iz Brežic.

● Še se po zaselkih, ki segajo v brežiško gričevje, srečujemo z idilo brljavk v kmečkih izbah. Zdaj že vidimo njih kraj. Vse bolj se pno žice tudi v te odročne kraje.

Tudi v Veliki dolini je ljudem postalo dovolj zgolj vaških želja. Sedli so za mizo in sklenili: storili bomo toliko in toliko ur za našo elektriko! Potem jim je obljubila pomoč še občina, in njihovo delo je dobilo trdnejša tla. Pomoč pri elektrifikaciji so si razdelj kar najbolj demokratično: premožnejši bodo dali več, revnejši manj. Postavili so drogove za daljnovode in opravili še mnogo del. Drugo leto bodo Velika dolina in njeni okoliški zaselki elektrificirani.

● **Ponekod so gradili spomenike brez umetniške vrednosti.**

V Pečicah so se odločili za drugačen spomenik. Zgradili so vodovod, ki bo večne čase koristno služil vaščanom.

● Sestanki sredi poletja so rodili železne sadove. Načrt kooperacij pri setvi italijanskih sort pšenice je bil dosežen, lahko pa bi bil tudi presežen, če bi ne prišlo do nepredvidenih zastojev pri dobavi semen, ki so se zakasnila po kdo ve čigavi krivdi.

To je bila nerodna stvar in bo potr...no javno opravičilo. Ljudje so pač nezaupljivi, ker so bili tako v nekaj primerih že lani potegnjeni za nos.

Tega njihovega nezaupanja pa se bomo najlaže znebili s točnim poslovanjem.

Novo stanovanjsko naselje STT na Ličarjevem.

Še ena »Svoboda« v Zagorju

Izlaško prosvetno društvo se je preimenovalo v »Svobodo Ivana Kavčiča«

Za preimenovanje so se odločili predvsem zavoljo tega, ker so ugotovili, da se v njihovem društvu udejstvuje vedno več delavcev, pa tudi kmetov, ki jih povezujejo skupni interesi: razvijati društveno dejavnost kolikor mogoče kvalitetno in naprednejše. Občni zbor pa je med drugim pokazal nekaj lepih uspehov prosvetnega društva — zdaj »Svobode«, saj so med letom krepko orali ledino na kulturno-prosvetnem področju.

Zanimiv je njihov program za bodoče leto. Na prvo mesto so postavili ustanovitev mladinskega odra, ker so ugotovili, da bi mladi radi igrali in na odrskih deskah pokazali domačinom svojo pripravljenost delati za napredek društva. V prihodnji sezoni bodo poskušali usposobiti tudi pevski zbor, ki je zaradi pomanjkanja pevovodskih kadrov prenehal delovati. Ker imajo tudi kinoaparaturo, bodo tudi letošnjo jesen in zimo obiskovali s filmskimi predstavami okoliške kraje.

Posebno se bodo zavzeli za izobraževanje. V kolikor bo ljudska univerza pri občinskem svetu »Svobod« in prosvetnih društev letos organizirala različna predavanja za okoliške vasi, bo društvo povabilo predavatelje tudi na Izlake.

Za prihodnje leto pripravljajo večdnevne prireditve v počastitev 15-letnice orehovških žrtev in 40. obletnice KPJ. Prvič bodo tudi na Izlakah priredili nekakšen kulturni teden, ki naj pokaže vaščanom in okoličanom, da njihovo društvo dela in hoče tudi pokazati uspehe. (v)

Pepče pripoveduje...

Ti presneti šport. Kake nam jo zganja zadnje čase! Vsepovsod se ravsajo. Namesto da bi udrihali po žogi, se gredo brcati po nogah in drugih delih telesa. V nedeljo so komaj ušli Hrastničani iz Celja, pa Kisovčani iz Slov. Konjic in kaj vem od kod še. Kaj bo, če ne bodo prenehali vročekrvneži? Eno pa rečem često resno: nehajte, tovariši, nehajte, če ne, bo huda! Saj to že zdavnaj ni noben šport, to je navaden pretep z vsemi svojimi zlemi posledicami. Vsem vročekrvnežem naj bi nekoliko puščali kri in jih dali za nekaj mesecev na hladno, potem bi bilo vse dobro.

Sploh moram tokrat pripovedovati same grde stvari. Grem zadnjič prot: Izlakam in se ustavim pri spomeniku padlim, ki stoji onkraj ceste, nekoliko pred šemniškim mostom. Rdečica me je oblila, ko sem videl, kako so, kdo ve kdo, oskrunili spomenik. Obmetali so ga z gnilim sadjem, saj se različno vidijo številni madeži. Mar so to zaslužili naši padli za to, kar imamo danes? Nisem mogel zvedeti, kdo so bili zlikovci, toda to ni niti važno. Omadeževali so najsvetlejše dni naše revolucije in če se o tem grdem dejanju niso zavedali, kaj so storili, jim pač ni pomoči.

Na Izlakah so mi ljudje pripovedovali, da so se nekateri ljudje zavzeli za partizansko vdovo z več otroki in ji pomagali, da si bo popravila oziroma pozidala domek. Mnogi kmetje so priskočili v pomoč, eden, dva pa sta se nasmehnila, ko so ju prišli prosit pomoči, in odvrnila, da gresta, če jima bodo vožnjo plačali. Škoda, ali ne, da so med ljudmi tudi sebičneži, pa celo taki, ki bi najlaže pomagali, mnogo laže kot nekateri drugi.

Trboveljske gospodinje pa so mi potožile, da bodo nehale kupovati belo moko. Začudeno sem jih vprašal, zakaj, pa so mi odgovorile, da z moko nočejo kupovati mišjih odpadkov, ki jih je zadnje čase dobiti v tej potrebščini. Pri priči sem jim obljubil, da bom oštel trboveljske trgovce in jim predlagal, naj tu pa tam napravijo kakšno kontrolo in tiste, pri katerih moko kupujejo, nekoliko poščegetajo za nos. Potem so me gospodinje še povprašale, če kaj vem, če bodo tudi v drugih trgovskih podjetjih začeli pošiljati blago na dom. Nisem jim mogel ničesar določenega povedati, prosile pa so me, naj se zavzamem še za to stvar.

Povedale pa so mi tudi, da je v poslovalnicah K 4 vse dražje kot drugod. Za primer so mi povedale tole: potrošnik kupi nylon rutico v K 4 in plača zanjo 870 din oziroma 780 dinarjev, pri Radeju pa dobiš podobne za 500 din, imajo pa še to prednost, da ne puščajo barve. No, ko sem jim o'bljubil, da bom nekoliko pobrskal po teh trgovinah, so potolažene odšle.

Tudi jaz sem zavil proti domu s polnim košem novic za svojo torbo.

Lepe pozdrave, Vaš Pepče.

Kulturno življenje v Zgornjih Trbovljah

Smo že v tretji dekadi meseca oktobra, vendar kulturno življenje v Zgornjih Trbovljah še vedno ni zaživelo tako, kot bi bilo želeti. Svoj letni obračun v »Svobodi II« v Trbovljah so že položili pevci, godba na pihala, lutkovna sekcija in kino. Matično društvo »Svobode II« pa bo imelo svoj letni občni zbor 8. novembra.

Delo društva v zadnji sezoni ni bilo ravno najbolj zadovoljivo. Najbolje je še deloval mešani pevski zbor, ki je priredil dva samostojna koncerta in več gostovanj. Najlepši uspeh pa je dosegel pevski zbor na reviji pevskih zborov v Kranju, kjer se je uvrstil med najboljše pevske družine. Pevski zbor je že napravil svoj delovni načrt za bodočo sezono in sedaj že pridno vadi za nov koncert.

Vprašanje mladinske godbe na pihala, ki je bilo nekaj časa kritično, je sedaj urejeno. Mladi godbeniki spet pridno vadijo. Tudi plesni orkester društva je po daljšem času spet zaživel. Začel je marljivo delati in skupina desetih mladih godbenikov se bo vnovič predstavila na občnem zboru društva. Dramska sekcija je v zadnji sezoni dala samo eno igro in je kot samostojna delovna enota le bolj životarila, vendar je nekaj njenih članov sodelovalo pri igrah, ki jih je v kraju dala »Svoboda-Center«. Za bodoče si je gledališka družina zadala nalogo, da bo spet začela s samostojnim delom. Za sedaj bo naštudirala enodejanko ter priključila še orkester in pevski zbor in pripravila v novi sezoni najmanj tri zabavne večere. Razen tega pa bo odrska družina poskusila uprizoriti še kakšno težje gledališko delo.

Tudi šahovska sekcija v društvu je ponovno zaživela in pričela z rednim delom. Prirejala bo redne mesečne brzoturnirje in pripravila klubski turnir. Sekcija je nadalje sklenila, da bo skupno z osnovno šolo v Zg. Trbovljah ustanovila šahovsko pionirsko sekcijo, za katero so dani pogoji. V letošnji sezoni bo prav tako spet začela delati Ljudska univerza in sicer skupno z izobraževalno sekcijo društva. Predavanja bodo vsake tri tedne iz vseh področij znanosti in umetnosti.

Lutkovna sekcija je bila v zadnji sezoni zelo aktivna in ji bo treba bolj pomagati. Prav tako si je kinosekcija zadala nalogo, da bo poskusila preskrbeti mladinske filme, ki jih bo predvajala vsako nedeljo dopoldne. Glavna naloga »Svobode« v Zg. Trbovljah v bodoče bo, da poživi delo vseh svojih sekcij, zlasti pa da skrbi za splošno izobraževanje z raznimi zanimivimi predavanji. Treba se bo kajpak boriti, da pride društvo do svojih klubskih prostorov in da skupno s šolo reši vprašanje telovadnice. Zato bo važna naloga društva, da pripravi perspektivni načrt za ureditev ozir. razširitev svojega doma v prihodnjih letih. Delo »Svobode II« postaja glede na vedno večje graditve stanovanj v Zg. Trbovljah in s tem vedno večje število prebivalcev vsako leto bolj in bolj aktualno in važno. ar.

Ob volitvah v odbore SZDL

Odločna beseda članov SZDL

Na zboru osnovne organizacije SZDL, teren Trg Franca Fakina v Trbovljah, ki je bil prejšnji teden, se sprva nikakor ni mogla razviti razprava. Šele po poročilu o ustanavljanju stanovanjskih skupnosti so se zbrani nekoliko razživeli. Po poročilu predsednika terenske organizacije tov. Hinka Okorna so najprej izvolili še dva člana v odbor, in sicer. tov. Lada Lindiča in Francija Permeta, nato pa še 16 delegatov za občinsko konferenco Socialistične zveze.

Področje dela SZDL na terenu Trga Franca Fakina zajema med drugim tudi delovanje raznih društev in organizacij, kakor na primer »Svobode«, gasilskega društva, Zveze borcev itd. Vendar vse doslej te organizacije niso prišle do tega, da bi si skupno uredile potrebne družtvene prostore, kakor je bilo na občnem zboru poudarjeno za bodoče. Razprava je postala zanimiva po referatu tov. Dušana Povšeta, ki je govoril o organiziranju stanovanjskih skupnosti. Ta je namreč pokazala, da nekateri razumejo to vprašanje tako, da bo sedaj stanovanjska skupnost tista, ki bo urejevala tudi vse majhne stvari, tudi tiste, ki jih stanovalci lahko sami urede, ne čakaje na denar od drugod. Na tem terenu dela tudi Gasilsko društvo Trbovje-mesto, ki ima sedež v Zg. Trbovljah. Glede tega društva so člani odločno povedali svoje mnenje, namreč, da je treba tej humani organizaciji pomagati, da pride do svojih prostorov, prav tako je treba skrbeti, da se uredi stanovanjsko vprašanje članov-gasilcev. Kritika o tem vprašanju je bila ostra a potrebna. — Tudi za organizacijo Rdečega križa ni pravega razumevanja in bi bila dolžnost vseh članov SZDL, da aktivno sodelujejo v tej človekoljubni organizaciji. — Člani so ob tej priložnosti razpravljali še o šolstvu in o delu ostalih društev ter ob zaključku poudarili, naj se obveste o vseh važnih stvareh, ki se bodo obravnavale na občnih zborih društev.

Z motorjem se je ubil

Dne 19. oktobra zvečer se je na Raki smrtno ponesrečil z motorjem s prikolico traktorist kmetijske zadruge na Raki, tov. Franc Opal.

Preizkušal je neregistriran motor in z njim nekaj časa prevažal ljudi. Ponoči se je sam peljal proti domu. Ker je bil brez luči, ni videl pred seboj voznika in se je z vso silo zaletel v oje in bil na mestu mrtev.

Z občnega zbora »Svobode« II. v Hrastniku

Dostojno proslaviti obletnico KPJ

V nedeljo so svobodarji spodnjega dela Hrastnika imeli svoj redni letni občni zbor. O delu društva je poročal predsednik društva tovariš Jože Kastelic, ki je med drugim ugotovil dokaj plodno delo malone vseh društvenih sekcij in s številkami podprl celokupno dejavnost tega delavskoprosvetnega društva. Občni zbor je med drugim ugotovil, da bo treba v bodoče posvečati mnogo večjo pozornost krepitvi društvenih skupin, zlasti pa izobraževalnemu delu. Res da so nekatere društvene skupine v minuli sezoni priredile precejšnje število dramskih del, koncertov in drugih prireditev, vendar se postavlja pred društvo še vrsta drugih nalog, ki naj zagotove napredek društva kot celote.

Svobodarji so sprejeli konkreten program dela za bodoče leto. V prvi vrsti so sklenili kar najdostojneje proslaviti pomembno obletnico KPJ. V ta namen se bo društvo povezalo s sosednjimi društvi in pripravilo kvaliteten program, ki ga bodo izvajali v pomladanskih mesecih prihodnjega leta. V živahni razpravi so se člani društva pomenili še o drugih nalogah ter sklenili povečati število članstva, za kar so dani vsi pogoji. (v)

To in ono iz jevniške doline

Rudarji so se predstavili v Jevnici. — V soboto zvečer so se prvič predstavili jevniškemu občinstvu zagorski rudarji s svojim moškim zborom pod vodstvom tov. Fabjaniča. V treh delih so zapeli vrsto naših umetnih in narodnih pesmi. Ljudje so lepo sprejeli pevce in so morali le-ti nekaj pesmi ponavljati. Na koncu so dodali še »Završke fante«. Po koncertu so gostje ostali še nekaj časa med kmečko-delavskim ljudstvom v Jevnici. Posamezni pevci so povabili jevniške pevce, da jim vrnejo obisk v Zagorju.

Kostanj je zrel. — Jevnica je poznana marsikateremu človeku iz Zasavja iz NOV. Takoj blizu železniške postaje se odpre dolina, ki jo tvorita hriba na obeh straneh jevniškega potoka. To je cilj premnogih jesenskih obiskovalcev iz najrazličnejših krajev. Razen kostanja je sedaj v gozdovih tudi precej gob. Zato so se v nedeljo valile množice ljudi iz vseh strani. Pripeljali so se z vlakom, s kolesi, z motorji, nekateri pa so prispeli celo z avtomobilom. Potem pa, hajdi v hrib! Vračali so se s polnimi nahrbtniki kostanja. Marsikdo je nesel tudi precej gob.

Nekateri domačini so rekli, ko so videli toliko ljudi: »Naj kar poberejo kostanj, vsaj ne bodo silili v naše hoste divji prašiči, ker bodo ostali tam, kjer je zanje več hrane.«

V Kresnicah so imeli vinsko trgatev. — Kmalu po dvanajsti uri v nedeljo so privriskali na vozu iz Kresnic v lepih oblačilih, sodelujoči na vinski trgatvi, ki se je začela popoldne, in vabili na trgatev v Kresnice. — Zvečer so se prav prijetno zabavali v gasilskem domu v Kresnicah na vinski trgatvi v dvorani. M. V.

Dva občna zbora

v „Svobodi-center“ v Trbovljah

Drama je v tem letu že podala obračun svojega dela in nakazala smernice za prihodnjo sezono, ki se je že začela. Na občnem zboru, ki ga je pred nedavnim izvedla dramska sekcija društva, so v obširni razpravi prerešetali uspehe in neuspehe ter vzroke zanje, nadalje tudi perspektive za novo sezono. Med neuspehe moremo nedvomno šteti to, da so bila izmed šestih predvidenih odrskih del uprizorjena le štiri, kar pa opravičuje dejstvo, da je nemogoče uprizoriti več kot troje del z 12 igralci, na katerih sloni vsa teža, kakor je ugotovil občni zbor sekcije.

Je pa resnica tudi to, da sekciji ni uspelo pritegniti mlajših, četudi nevigranih igralcev prav zaradi tega, ker vsak režiser teži za čimboljšo izvedbo svojega dela in ne tvega rad nastopa z začetniki.

Tudi priprava dramskega dela »Ana Frank«, ki je bilo določeno za revijo v Velenju, je temeljito zavrla študij novih del.

Ob pregledu izvršenega dela pa lahko ugotovimo, da so bila vsa uprizorjena odrska dela podana kvalitetno, kar je bilo važno zlasti zaradi tega, ker v dvorani Delavskega doma gostujejo tudi razni pokljeni ansambli, katerim amatersko gledališče seveda ne more konkurirati. Če delaš brezplačno, v svojem pičlo odmerjenem prostem času, če moraš sam skrbeti za sceno in opremo ter moraš nastopiti še v svoji obleki, je povsem razumljivo, da je treba imeti za tako delo pač precejšnjo porcijo idealizma. In da je idealizem v tej dramski družini res precejšen, dokazujejo letošnje petintrideset- in tridesetletnice odrskega delovanja, ki so jih praznovali tovariši Malovrh, Rak in Seme, dvajsetletnico odrskega delovanja z mladino pa bo še to leto slavila tovarišica Geni Rakova.

Važna ugotovitev tega občnega zbora je bila, da je nujna pomladitev dramske družine. To pionirsko delo je prevzela tov. Kužnikova, ki je že pred letom dni ustanovila sekcijo mladih — danes pa se že kažejo prvi sadovi tega dela, ko mladi stopajo v vrste starejših igralcev in sestavljajo z njo homogeno enoto. Prav to dejstvo je bilo povod, da je dramska sekcija društva skupno s pevskimi zbori in godbo Svobode-Center razpisala abonma za letošnjo sezono, ker čuti, da ima v mladih močeh krepko podporo, saj so prav mladi odprli letošnjo gledališko sezono.

Pozitivno je nadalje to, da v trboveljskih Svobodah ni več sektaštva, marveč da sodelujejo v gledališču Svobode-Center tudi člani Svobode iz Trbovelj II in Zasavja, kar govori le v prid gledališki dejavnosti v našem kraju. Prodira mnenje, da bo le prišlo do tega, da se bo osnovalo osrednje mestno gledališče, kjer bodo nastopali najboljši igralci iz vseh štirih trboveljskih Svobod.

Sedaj pa še nekaj besed o občnem zboru Gledališča mladih. Tudi ti so v minulih dneh podali obračun svojega kratkotrajnega dela, kjer pa so postavili pomemben mejnik, saj so pričeli z letošnjo gledališko sezono oz. z letošnjim razpisanim abonmajem. Ni bilo mnogo govorjenja na njihovem občnem zboru, določene pa so nadaljnje smernice, po katerih bodo naravnavali svoje delo, ki bo prav gotovo vodilo k nameravanemu cilju, to je k osvežitvi sedanjega centralnega odra v kraju.

Še nečesa bi se radi dotaknili, kar pa smo v ostalem že nekajkrat poudarili. »Svoboda« stori vse, da bi zadostila okusu in zahtevam publike. Je pa prav, če ugotovimo, da trboveljsko občinstvo ne podpira kulturništva, pa naj bi bile to dramske ali pa koncertne prireditve. Ne trdimo, da prednjačijo športne prireditve, kar zadeva število obiskovalcev, smo pa mnenja, da je plemenitenje človeka prej v gledališki dvorani kot pa v nogometni areni. In s tem v zvezi še ena ugotovitev, ki ne meče najlepše luči na našo mladino in posredno na mladinsko vodstvo v naši dolini. Kje najdeš našo mladino? Na plesišču, v gostilni, v kinu, najštevilneje pa na »športnih« prireditvah, daleč manj pa pri koncertih (izvzeti je treba jazz koncerte) ali pri gledaliških predstavah. Vzrok?

Naj bo tako ali tako, bodoče delo bo še težavnejše in trboveljski aktivni kulturniki tega vprašanja ne bodo mogli rešiti brez vsestranske podpore tistih, ki odgovarjajo za to po upravni ali družbeni liniji. -a-

LEPA TOVARIŠKA POMOČ

Zelo lepo gesto so napravili pred kratkim hrastniški rudarji, in sicer s tem, da je skupina 45 mož odšla kolektivno v celjsko bolnišnico, kjer so darovali kri za ponesrečenega rudarja Janeza Miheva.

Janez Miheve, rudar-monter, je uslužben na rudniku Trbovlje-Hrastnik in se je dne 4. oktobra t. l. ponesrečil. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer so mu prvo pomoč nudili tamkajšnji krvodajalci. Ker pa je bilo te krvi premalo, so se obrnili na Hrastnik. Tedaj so se rudarji med seboj dogovorili in skupno s tov. Slavom Šentjurcem odpotovali v Celje in opravili lepo tovariško dolžnost.

Tovariš Miheve je danes že izven nevarnosti in se dobro počuti. Pomoč njegovih sotovarišev-rudarjev je vredna vse pohvale in jim je treba izreči priznanje. Resnica je, kakor pravi pregovor, da tovariša spoznaš v nesreči. In rudarji so vedno med tistimi, ki takoj pomagajo, kadar je treba.

IZ ZAGORSKE OBČINE

DOLOČENI STA LOKACIJI ZA GRADNJO ŠOLE IN PEKARNE

Nekajkrat smo pisali o urejevanju najnujnejših komunalnih problemov Zagorja. Med kopico neurejenih zadev posebno izstopa vprašanje šole in pekarne. Na zadnji seji sveta za urbanizem pri občinskem ljudskem odboru pa so dokončno določili lokaciji za oba objekta. Šolsko poslopje naj bi postavili na prostoru nedaleč stran od športnega doma »Proletarec«, pekarno pa v bližini nekdanje tovarne »Westa«.

Kot je znano, so za pekarno pripravljeni vsi potrebni načrti, gradnja pa naj bi bila končana do prihodnjega februarja. Šolo pa bodo začeli graditi prihodnje leto.

UREJEVANJE CESTNE RAZSVETLJAVE

Ko je pred leti neurje podrlo in raztrgalo cestno razsvetljavo vzdolž Ceste zmage, je bilo mnogim občanom jasno, da bo treba v bodoče preprečiti podobne nesreče s trdnejšimi in trajnejšimi betonskimi stebri. Občinski ljudski odbor se je zdaj resno zavzel za dokončno ureditev cestne razsvetljave od Boriška do Košenine. Načrti za razsvetljavo bodo kmalu narejeni in je pričekovati, da bo posvetila luč vzdolž najprometnejšega dela Zagorja še letos.

»SVOBODA« ZA IZOBRAŽEVANJE

Kolikor bo društvo uspelo, bo letos organiziralo šolo za starše, torej institucijo, ki jo bodo starši radi obiskovali, saj jim bo dala vrsto zdravih napotkov in vpogledov na sodobno vzgojo svojih otrok, obenem pa jim bo odgovarjala na najrazličnejša vprašanja iz sodobne družbene stvarnosti. V okviru ljudske univerze je pripravljenih nekaj predavanj, kolikor pa se bodo odzvali povabilu univerze tudi nekateri javni delavci iz Ljubljane, bo program še bolj izpopolnjen.

Predvideno je, da bi bila predavanja v okviru ljudske univerze vsakih štirinajst dni, največ tri tedne, in bi trajala tja do konca marca prihodnjega leta.

KATERA BO PRVA

KONČNO: PODURE IN LEBRINGA KMALU NE BO VEČ

Prihodnji teden se bodo menda izpraznili stanovanjski prostori hiš Podure in Lebringa v Topličah pri Zagorju. Poslopji sta eni izmed najstarejših v Zagorju. Ker bo rudnik prihodnje leto začel rekonstruirati separacijo, bodo obe zgradbi podrli.

Krepitev organizacije SZDL v hrastniški občini

Nekaj sto novih članov

Ta in prihodnji teden imajo terenske in vaške organizacije Socialistične zveze hrastniške občine letne konference. Tokrat bo v središču razprav pomen in vloga reorganizacije v zadružništvu in kmetijstvu nasploh, seveda pa se bodo volivci pomenili še o vseh tistih stvareh, za katere sodijo, da so bistvenega pomena za razvijanje in krepitev družbenega življenja.

Hrastniške terenske in vaške organizacije SZDL, razen nekaj izjem, so letos izpolnile kopico najrazličnejših nalog in sklepov, ki jih je pred članstvo postavila letna konferenca občinskega odbora SZDL. Največ uspehov so menda dosegli pri povečaniu števila članstva. Ob letošnji občinski konferenci je bilo menda nekaj nad 5400 članov te naše najmočnejše politične organizacije, do danes pa so to število povečali za nekaj sto in šteje organizacija zdaj že skoro 6000 članov.

Tudi pri razvijanju družbenega življenja so organizacije dosegle nekaj pomembnih uspehov. Organizacije so usposobile zlasti delo organov družbenega upravljanja v upravljanju stanovanjskih hiš, zdaj pa jih čaka še nadaljnje razvijanje teh organov v drugih vejah našega družbenega življenja.

V Radečah precej novega

Predsednik občine tov. Ferci Miler je v razgovoru o kmetijstvu dejal, da je večina zadrug spoznala potrebo po izločitvi trgovin, ki so jih samo ovirale v njihovem prizadevanju za napredek kmetijstva. Zadnji dve leti je opaziti, da so se zadruge z večjo vnemo lotile reševanja problemov kmetijstva in da vedno bolj čutijo to kot svojo najvažnejšo dolžnost To se je pokazalo zlasti letos, ko so uspešno izvedle akcijo za jesensko setev visokodonosnih vrst pšenice in celo prekoračile načrt Zadruge pa v njihovem delu še vedno ovira pomanjkanje strokovnega kadra. Rešitev tega problema bo njihova prva naloga.

V radeški občini so pogoji za razvoj sadjarstva in živinoreje, medtem ko proizvodnja poljščin, razen v dolini Save, nima kake posebne bodočnosti. Koristen ukrep za napredek živinoreje je uvedba rednih odkupnih dogonskih mest, ki naj bi sčasoma povsem nadomestile sejme To bo omogočilo ne samo določeno politiko zadruge oziroma njen vpliv na razvoj živinoreje, ampak bo zajezilo tudi škodljivo mešetarjev

Podjetje »Peta« je že izdelala potreben elaborat za novo sušilnico, ki bo omogočila ne samo večjo proizvodnjo, ampak tudi zaposlitev nove ženske delovne sile, kar je za radeško občino še zlasti silno važno. Računajo, da bo pevečana proizvodnja zaradi zgraditve nove sušilnice omogočila zaposlitev 30 žensk, morda pa tudi več.

Ker je potreba po novi sušilnici ekonomsko in tudi drugače utemeljena, je pričakovati, da prošnja za investicijsko posojilo ne bo naletela na gluha ušesa

Dela pri gradnji 12-stanovanjske hiše hitro napredujejo in bo prihodnje leto že nared za vselitev Marsikdo pa najbrž ne ve, da bo v pritličju stavbe našla svoje prostore ne samo moderna pošta, ampak tudi avtomatska telefonska centrala Tudi lekarna se bo preselila v sodoben lokal ker sedanji res več ne ustreza. V načrtu je, da bodo naslednja leta zgradili še tri 12-stanovanjska poslopja, v katerih bodo seveda tudi sodobni lokali. Če bo ta načrt uresničen — in vse kaže, da bo — bodo v Radečah kmalu imeli modernizirane trgovske in druge lokale, kar je tudi prav.

*

Na seji občinskega komiteja LMS so ugotovili, da je v Radečah premalo zabave za mladino To bodo skušali nadomestiti z organiziranjem plesne šole, ki bo odslej redno vsako soboto, najprej za začetnike, nato pa za tiste, ki se že znajo zavrteti

Plenum je razpravljal tudi o pripravah na volitve v mladinska vodstva in s tem v zvezi ugotovil, da bo treba vodstva nekoliko pomladiti. Glede volitev v zadružne svete pa je zahteval, da pride vanje več mladih ljudi

Tovariš Janez Zahrastnik, po vsej Sloveniji znani mladinski aktivist, služi kadrovski rok v neki vojaški enoti v Foči Ko je odhajal k vojakom, je moral po slovo skoraj v vsako vas — in teh ni malo v radeški občini — ker so ga imeli vsi zelo radi Svojim sodelavcem iz občinskega komiteja LMS pa je obljubil, da bo tudi še nadalje pomagal usmerjati mladinsko dejavnost v radeški občini, kajpak v pismih. In res, že nekaj dni po prihodu v Fočo je napisal prvo pismo, potem pa še in še v pismih svetuje mladinskemu vodstvu, kako narediti to in ono, kakšen naj bo načrt dela, kaj storiti v pripravah za volitve itd. Janez namreč ne želi, da bi v času njegove odsotnosti radeška mladina dosegala manjše uspehe, kajti še vedno ni pozabljen sklep: KIPEC MLADOSTI MORA OSTATI V RADEČAH! -S-

Novice iz Hrastnika

Najprej urbanistični načrt

Hrastnik s svojimi strmimi bregovi ne nudi kdo ve kolikšnih možnosti za idealni komunalni razvoj. Zategadelj je razumljiva skrb občinskega ljudskega odbora, da bi postavljal in gradil komunalne in druge objekte čimbolj smotrno. O tem so govorili na zadnjem posvetovanju na hrastniški občini. Med drugim so sklenili najprej izdelati podroben urbanistični načrt in šele zatem začeti zidati in graditi najrazličnejše objekte in stanovanjske hiše.

S tem v zvezi pa bo treba kajpada urediti kanilizacijo, vodovod in druge stvari, ki so bistvenega pomena za lepšo ureditev hrastniške doline. Sodijo, do bodo z urbanističnim načrtom dane boljše možnosti za olepšavo kraja.

Priprave za izvolitev zadružnega sveta KZ Dol

Tudi v hrastniški občini, kjer je sicer ena sama kmetijska zadruga, se temeljito pripravljajo na izvolitev zadružnega sveta V nedeljo bodo dolski zadružniki imeli izredni občni zbor, na katerem bodo sprejeli pravila zadruge ter kandidatno listo, in se pomenili še o drugih zadevah zadružništva. Znano je, da se je ta zadruga lotila izvajanja načrta za povzdigo sadjarstva in pri tem naletela na razumevanje večjega števila zadružnikov.

Preimenovanje šol

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora so odborniki izglasovali predlog, po katerem se preimenujeta obe hrastniški šoli. Šola na rudniku se je preimenovala v šolo narodnega heroja Rajka, šola v centru Hrastnika pa v šolo Ivana Cankarja. Obe šoli sta osemletki.

Učitelji in profesorji v Hrastniku so zborovali

Na občnem zboru Društva učiteljev in profesorjev v Hrastniku so govorili tudi o študiju programa ZKJ. Sklenili so, da bodo organizirali študij kongresnega gradiva in programa ZKJ dvakrat tedensko, predelali pa bodo devet tem.

Hrastniška mladina zboruje

Hrastniška mladina opravlja te dni svoje vsakoletne dolžnosti. Letne konference so bile doslej že v Turju, na Kalu, Novem Dolu, Spodnjem Hrastniku in drugod. Prihodnje dni pa bo zborovala mladina hrastniškega rudnika in drugi. (v)

Film

— Po dolgotrajnem oddihu je Marylin Monroe spet stopila pred filmske reflektorje. V Hollywoodu in v nekaterih področjih Kalifornije so začeli s snemanjem filmske komedije »Nekateri ljubijo vroče«. Dogodki so vzeti iz let okoli 1928. Eden izmed partnerjev lepe Marylin je tudi znani ameriški komik Joe E. Brown.

— »Pariz ponoči« bo glasbeni film mladega francoskega režiserja Vadima. V glavni vlogi bosta nastopila Frank Sinatra in Brigitta Bardot. Glasbo je napisal Cole Porter.

— V Moskvi bodo skoraj začeli s snemanjem biografije slavnega sovjetskega režiserja Sergija Eisensteina.

— Poročajo, da bo Martine Carol nastopila kot partnerka japonskega igralca Sessue Hayakawe, ki je nedavno dosegel sijajen uspeh v mnogokrat nagrajenem filmu: »Most na reki Kwai«. Novi film ima naslov »Natalija v Hong-Kongu«.

— Mlada francoska filmska igralka Pascale Audret, ki se je proslavila z nastopanjem v gledaliških uprizoritvah »Dnevnika Ane Frankove« in z glavno vlogo v filmu »Živa voda«, bo skoraj nastopila v glavni ženski vlogi v filmu »Miss lahkoživke četrti«.

— Ameriški režiser Nicholas Ray, ki je doslej posnel nekaj vsekakor dobrih filmov, je začel pripravljati film »Dekle iz družbe«. Zanimivo je, da je Ray poveril eno od glavnih vlog v tem delu Ernestu von Stroheimu, sinu nedavno preminulega igralca in režiserja Ericha von Stroheima.

— Toto je postal »nadležni lopov«, Fernandel pa francoski žandar, ki se drži predpisov kot »pijanec plota«. Toda samo v francosko-italijanski koprodukciji »Zakon je zakon«. Po pisanju kritike ta dva slovita komika tudi tokrat nista razočarala.

— V Franciji so posneli še eno verzijo znamenitega romana F. Dostojevskega »Demon«. Tudi ta verzija se imenuje »Igralec«. V glavni vlogi nastopa Gerard Philipe in švicarska igralka Liselotte Pulver. Režiser je Claude Autant-Lara.

Zagorska kronika

● V soboto zvečer je bila v domu »Proletarca« konferenca brigadirjev in brigadirk zagorske mladinske delovne brigade »Franca Fakina« za komunalna dela. Brigadirji so do 15. oktobra opravili že 2570 ur prostovoljnega dela. Izkopali so jarek za vodovod za novo stanovanjsko naselje ob Kolodvorski cesti. Brigadirji zdaj kopljejo jarke za kanalizacijo ob Ulici talcev, začeli pa so tudi že z deli pri rekonstrukciji gozdne poti na Izlakah nad Zagorjem. Brigada šteje zdaj že 132 mladincev in mladink, večina je iz Rudarsko-industrijske šole v Zagorju.

Na sobotni brigadni konferenci so proglasili brigado za udarno. Brigadirji so navdušeno sprejeli predlog. Na konferenci so obenem sklenili, da bodo tekmovali do 29. novembra v počastitev 40-letnice KPJ, 40-letnice SKOJ in bližnjega kongresa ZK Slovenije.

● Danes bo v domu SD »Proletarca« literarni večer, ki ga prireja »Svoboda« Zagorje. Član celjskega mestnega gledališča Lojze Dolinar bo Zagorjanom pripovedoval o dr. Slavku Grumu kot pisatelju. Zagorjani bodo imeli priliko spoznati svojega rojaka kot literata, ki ga mlada generacija prišteva med najznamenitejše slovenske dramatike.

● Ta teden se bodo na Izlakah končali seminarji občinskega komiteja ZK za vodstvene tovariše, osnovnih organizacij ZK in druge politične ter javne delavce zagorske občine. Prihodnji teden se prične v vseh zagorskih osnovnih organizacijah ZK reden študij kongresnega gradiva, zlasti pa programa ZKJ.

● V ponedeljek se je sešel na posebni seji zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Zagorje. Obravnavali so nekatera gospodarska vprašanja zagorske občine ter preskrbo prebivalstva. V zanimivem posvetovanju bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

● V Zagorju so zadnje dni odprli še eno poslovalnico z nepretrganim delovnim časom. To je trgovina podjetja »Galanterija«, ki ima svoje prostore v ulici Borisa Kidriča.

Športna nedelja v Zagorju

Ker pionirsko moštvo Rudarja iz Trbovelj ni prispelo, sta bili odigrani samo dve tekmi.

PROLETAREC B : »LAŠKO« 7:1. Moštvo B je s to tekmo zaključilo jesensko tekmovanje v II. skupini. Nasprotnik iz Laškega mu ni bil dorasel. Pri Proletarcu se je zlasti odlikoval Šuljagić. Z nekoliko več pazljivosti bi bil lahko rezultat tekme še višji.

PROLETAREC : »BREŽICE«. — V glavni tekmi se je prvo moštvo Proletarca pomerilo z moštvom iz Brežic. Domače moštvo je tokrat pokazalo eno najlepših iger v zadnji sezoni, pohvaliti pa je treba brežiško moštvo, ki je igralo zares požrtvovalno, nekaj časa samo z desetimi igralci. Posebno pa sta se odlikovala vratar in ožja obramba. Pri Proletarcu bi ne mogli pohvaliti posameznih igralcev, ker so vsi igrali pod povprečjem.

V prvem kakor tudi drugem polčasu je imelo domače moštvo mnogo več od igre. Gole za domače moštvo so dosegli: Mitič v 35. minuti, Milič v 49. minuti in Slavko Praznik v 84. minuti iz enajstmetrovke. Za goste je bil v 44. minuti uspešen Zupančič. Razmerje v kotih: 16:0 v korist Proletarca. V 60. minuti je zapustil igrišče Jere (Proletarec), ker je bil močno poškodovan.

Tekmo je vodil zelo dobro Zorko iz Celja.

KINEMATOGRAFI

KINO »DELAVSKI DOM« V TRBOVLJAH: 24.—27. oktobra amer. barvni film »ŽIGOSAN«; 28.—30. oktobra franc. film »ŠOLA ZA OČETE«.

KINO »SVOBODA — TRBOVLJE II«: 24. oktobra francoski film »SVET TIŠINE«; 25.—27. oktobra pa italijanski film »UMBERTO D«.

KINO »PARTIZAN« V SEVNICI: 25. in 26. oktobra amer. film »ONSTRAN V GOZDU«; 1. in 2. novembra pa amer. film »PRIŠEL JE IZ LARAMIJA«.

Kino »Svoboda — Zasavje« v Trbovljah: 25., 26. in 27. oktobra ameriški barvni film **»Ujetniki iz dvorcaZende«.** Predstave v soboto in nedeljo ob 17. in 19.15, za mladino v nedeljo ob 3. uri. V ponedeljek pa samo ob 18. uri.

NAGRADNI REBUS ZA PIONIRJE

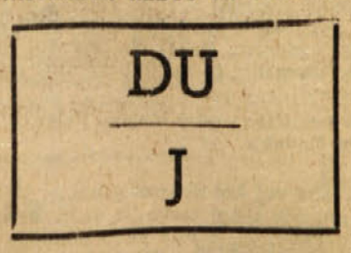

Če boste rebus pravilno rešili, boste dobili ime glavnega mesta naše sosedne države. Za pravilno rešitev imamo pripravljeno lepo knjižno nagrado, ki jo bomo dali po odločitvi žreba.

Rešitev rebusa nam prinesite ali pa pošljite po pošti na naše uredništvo do nedelje, 2. novembra, opoldne.

Ko nam boste pisali, ne pozabite navesti razen svojega imena in priimka še razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma.

Rešitev nagradnega magičnega kvadrata, ki smo ga priobčili v 42. številki našega tednika, bomo objavili v prihodnji številki in hkrati ime izžrebanca za knjižno nagrado

Vsem pionirjem lepe pozdrave!

UREDNIŠTVO

MALI OGLASI

KUPIMO OREHOVA JEDRCA Slaščičarna Kozina, Trbovlje.

PRODAM pri kolodvoru Videm-Krško stavbišče 4388 m², travnik na Trški gori 6875 m², dve njivi pri Stari vasi 1 ha 63 a in gozd nad Krškem 57 a. Ponudbe: Vida Šebek, Krško, lekarna.

ODDAM SAMCU NEOPREMLJENO SOBO v Zg. Trbovljah, ki mi posodi 50.000 din za 6 mesecev. Ponudbe na upravo našega lista.

DRUŽINSKO HIŠO, vseljivo, z delavnico (primerno za vsako obrt), kletjo in velikim vrtom pri železniški postaji prodam — Krušič, Videm-Krško 3.

Singer tečaj Trbovlje prireja nov začetni in nadaljevalni tečaj za šivanje in krojenje. Pričetek 3. novembra. Informacije in priglasitve v domu SZDL Trbovlje (pri Forteju).

Iščem žensko za pomoč v gospodinjstvu in varstvo otroka v dopoldanskem času. — Uršič, Trbovlje, Kešetova 6.

PRED KONGRESOM ZA TELESNO KULTURO

Dne 6., 7. in 8. novembra tega leta bo v Beogradu prvi jugoslovanski kongres za telesno kulturo. — Sodelavec »Sedme sile« je zaprosil sekretarja zvezne komisije za telesno kulturo in sekretarja prireditvenega odbora kongresa, Vlado Ivkovića, da pove nekaj besed o pomenu kongresa.

— Najboljša ilustracija družbenega pomena, ki ga pripisujemo telesni kulturi, je seznam sklicateljev kongresa — je izjavil tovariš Ivković sodelavcu »Sedme sile« — ki obsega oseminštirideset raznih organizacij, združenj, zvez, inštitutov in centrov — ustanov, ki se na kateri koli način ukvarjajo s problemi telesne kulture ali pa se zanjo zanimajo. V spisku sklicateljev kongresa so Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije, Zveza sindikatov Jugoslavije, Zvezni sekretariat za ljudsko zdravje, Zvezni zavod za socialno zavarovanje Zveza zdravniških društev, Združenje pedagogov, Zveza društev urbanistov, Zvezni zavod za produktivnost dela Zveza novinarjev Jugoslavije itd.

Namen kongresa je, da vsestranski družbeni pomen telesne kulture doseže popolno afirmacijo in da se številne organizacije angažirajo okrog izvedbe neposrednih konkretnih nalog telesne kulture, kakor so to zagotovitev prostorov v naseljih za uspešnejšo telesno vzgojo mladine in otrok (urbanisti), projektiranje ustreznih objektov (arhitekti), posplošenje dela na tem področju telesne kulture.

Propagiranje telesne vzgoje bo posebna tema, o kateri bodo razgovarjali na kongresu. Dosedanji način publicitete o širjenju telesne kulture ni ustrezal, ker se je v glavnem izčrpaval v poročilih o posameznih tekmovanjih in športnih snidenjih posameznih vrhunskih športnikov na škodo širšega, občega in vsestranskega pomena telesne kulture

Referati na kongresu bodo ilustrirani s statističnimi podatki in številkami. Tako na primer število 60.000 predšolskih otrok, zajetih v organizirani telesni vzgoji, predstavlja v jugoslovanskem merilu številko, s katero ne moremo biti zadovoljni. Enako je z vaško mladino, ker skupno število daje samo dvajset tisoč.

Na kraju je sekretar zvezne komisije za telesno kulturo, Vlado Ivković, nagiasil, da so mnoge ustanove, ki niso neposredno zvezane s telesno kulturo, razumele njen značaj. Velikega pomena za bodoči razvoj in popularizacijo telesne vzgoje je prav to, da so med sklicatelji kongresa zdravstvene ustanove in zveze pa tudi Zavod za produktivnost dela. To je pomembno, ker si zdravja in delovne sposobnosti ne moremo misliti ločene od telesnih sposobnosti.

Pogoj za bolj množično delo na področju telesne kulture je tudi vprašanje standarda, kajti tam, kjer je življenjski standard na višji stopnji, tam je tudi telesnovzgojno gibanje krepkejše — je ob koncu izjavil sekretar Ivković.

(S. S.)

TELESNA KULTURA

Republiška rokometna liga

Rudar : Kovinar 21:11 (7:4)

Začetek je bil precej nervozen, obe ekipi sta bili dobri v obrambi, napadalci pa precej neučinkoviti v streljanju, in posledica — golov je bilo zelo malo. Po desetih minutah je Rudar vodil samo s 3:1. Gostje so bili v coni zelo dobri, njihove napade pa je domačinom nekajkrat uspelo zaustaviti. Ekipa Kovinarja, ki je trenutno — po rezultatih sodeč — ena izmed najboljših v slovenski ligi, je prikazala lepo in hitro igro in domači so imeli precej posla, da so njihove napadalce onemogočili pri streljanju na gol. Kljub temu so dosegli nekaj zelo lepih golov in tako potrdili svojo kvaliteto. Rudarjevci so se potrudili, toda kljub dobri igri, kjer se je odlikoval zlasti Radej s svojimi topovskimi streli, se nikakor niso mogli »odlepiti« od gostov in polčas se je končal z minimalno prednostjo.

V drugem polčasu pa smo imeli priliko videti rokometno igro v vsej njeni lepoti in dinamičnosti. Zelo hitri napadi in protinapadi obeh moštev so se vrstili z veliko naglico. Domačim je uspelo malo redčiti nasprotnikovo cono in z uspelimi streli se je razlika v golih vedno bolj večala. Gostje so sicer malo zaostali, toda v njihovi vrsti je nekaj zelo dobrih strelcev, ki so domači obrambi povzročili precej preglavic, a tudi vratar Lopan je moral nekajkrat kapitulirati. Nekako sredi drugega polčasa so gostje uprizorili silovite napade, da bi zmanjšali razliko, pa sta jim dva zaporedna gola vlila še več poguma in volje. Ko pa je domači vratar ubranil penal, so Rudarjevci s hitrimi protinapadi prisilili goste, da so opustili consko igro in tako dosegli nekaj zelo lepih golov.

Tekma obeh moštev je bila res lepa in gledalci so bili lahko zadovoljni. Zlasti zadovoljivo pa je dejstvo, da je sodnik Vlado Brumen iz Maribora sodil povsem nepristransko in strokovna ocena za sojenje te tekme res ne more biti drugače ocenjena kot — odlično. Ob vsem tem pa ni niti imel pomočnikov za golom, a je kljub temu zares izvrstno speljal tekmo do kraja.

Za goste so bili uspešni: Malej 4, Salecel 4, Popovič 2, Naraglav 1, za domače pa Radej 10, First 5, Ačkun 3 in Berger 3.

V predtekmi je ekipa Rudarja B premagala Kovinarja B z rezultatom 21:13 (13:7).

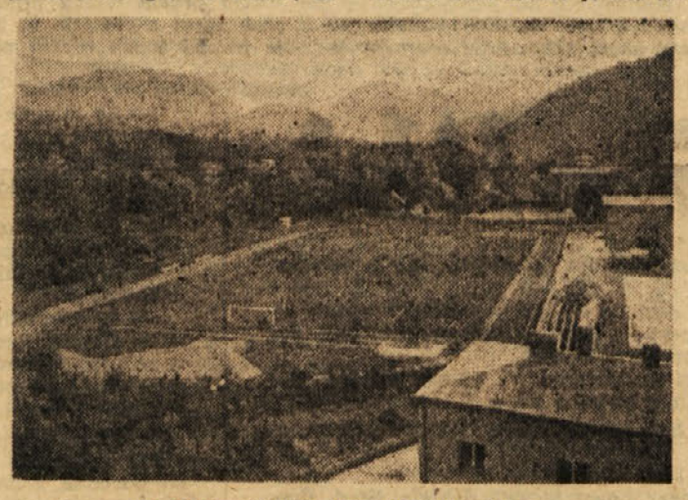

Rudarjev stadion brez ligaških tekem.

Uspeh zagorskih košarkarjev

Košarkarski klub »Proletarec« iz Zagorja je v nedeljo na zasavskem prvenstvu v košarki, ki je bilo v Trbovljah, v razburljivi tekmi premagal »Rudarja« z rezultatom 44:27 in KK »Litija« s 34:28. V moštvu »Proletarca« sta se najbolj odlikovala levi krilec Boris Drenik in kapetan moštva Janez Turk. R. P.

Prometna nesreča v Sevnici

Dne 16. t. m. je imel šofer tritonskega tovornega avtomobila S-4572 opravek na Studencu. Ker so se z nalaganjem precej zamudili, so se proti Trbovljam napotili pozno v noč. Okrog polnoči so prišli na glavno cesto pri Impolci. Tik pred mostom, ki drži preko reke Mirne ob njenem izlivu v Savo, je šofer izgubil oblast nad volanom in se s sprednjim delom avtomobila zaletel v levi del obrambnega zidu na mostu, nato pa je hitro zavil na desno, toda z zadnjim delom vozila je podrl del betonske kamnite ograje in obtičal na mostu. Če bi zavil na levo kako desetinko sekunde prej, bi se avto prevrnil v štiri metre globoko Mirno. Tako so pa namesto avtomobila popadali v vodo trije kamni obrambnega zidu, ki tehtajo skupno okrog 2000 kg.

Šofer je priglasil nesrečo šele proti jutru, zato je bil promet zaprt do 9.45 zjutraj. Na cesti se je nabralo več težkih kamionov s prikolicami, medtem ko so lažja vozila preusmerili preko Sevnice.

Na avtomobilu, ki ima zdrobljen blatnik, odtrgano kardansko os in poškodovano levo stran, je škode okrog 150.000 din, medtem ko bo popravilo mostu stalo okrog 25.000 din.

Do nesreče je prišlo zato, ker je bil šofer utrujen in je na vožnji zaspal. -š

PREPOVED V SLOVENSKIH KONJICAH

Preteklo nedeljo je igralo prvo moštvo NK »Svoboda« Kisovec proti tamkajšnjemu NK prvenstveno nogometno tekmo. Tekma se je končala z rezultatom 2:0 (0:0) v korist domačih in s tremi poškodovanimi igralci Svobode. Po tekmi je prišlo do pretepa, ki ga je baje zakrivil »slab sodnik«. Prišlo je do delitve bunk in brc med obojimi navijači. V hodniku občinice je igralec SI. Konjic Alojz Fink podaril krepko zaušnico igralcu »Svobode« tovarišu Ramšaku. V bližini igrišči je imel pravico hoditi samo funkcionar Pisanec, ki je bil pred kratkim predan v postopek DO zaradi nešportnega vedenja.

Ali res še ne bo miru na naših igriščih? R. P.

Odbojka

PARTIZAN (Krško) : UČITELJIŠČE (Novo mesto)

Novomeški učiteljiščniki so povabili na prijateljsko srečanje v odbojki dijake STŠ iz Vidma-Krškega, ki so nastopili za Partizanove barve in zmagali s 3:0 (15:5, 15:9, 15:6).

Brestanica

Brestaniški kinematograf je pripravil svojim zvestim obiskovalcem lepo presenečenje. Dvorano je preuredil tudi za predvajanje kinoskopskih filmov. Kinematografsko podjetje iz Ljubljane je pred dvema tednoma opravilo poskusna predvajanja. Zdaj je dvorana že pripravljena za redno predvajanje, čakajo le še na glavni objektiv, ki bo prispel v najkrajšem času.

Brestaničani bodo lahko odslej gledali filme v kinoskopu, v sistemu vistavision in superscope. Tako se je tudi kino v Brestanici uvrstil med najsodobnejše kinematografe v Zasavju. (en)

Republiška nogometna liga

Slovan (Ljubljana) : Rudar 0:2 (0:0)

Tokrat je moštvo Rudarja nastopilo v nekoliko spremenjeni postavi, saj je bilo treba nekako zamašiti vrzel, ki je nastala po poškodbi Opresnika. Napadalno petorko so sestavljali: Perc, Majcen, Knavs, Jerše in Kastelic, vratarja Ahlina pa je zamenjal Hauptman.

V prvem polčasu sta obe moštvi prikazali le povprečen nogomet. Rudarjevci so bili v polju malo boljši, saj so imeli nekaj prednosti v tehniki, toda v napadu zaradi dobre obrambe domačih niso uspevali. Igra je bila vse preveč raztrgana, vsa umetnost kombinacij in napadov pa se je končala največkrat že pri 16 metrih. Dvakrat so imeli gostje lepo priložnost, toda netočni streli niso prinesli zaželenega gola. Rudar se je počasi le začel »ogrevati« in obramba domačih je pač morala napeti vse sile, da je razbila nekatere nevarne napade gostov. S požrtvovalno igro in borbenostjo obrambnih igralcev je Slovanu uspelo obdržati neodločen rezultat, za kar ima prav gotovo največje zasluge zelo dobri srednji krilec Slamberger.

Takoj v začetku drugega polčasa pa so Rudarjevci močno napadli in je v prvi minuti tega dela igre Kastelicu uspelo prelgrati dva igralca in njegov strel je z lepo parabolo presenetil vratarja, ki je moral tokrat po žogo v mrežo. Gostje pa niso po tem golu prav nič popustili — nasprotno, napadi so se vrstili drug za drugim in žoga je že dvakrat obtičala v mreži, toda sodnik Kokanja, ki je bil drugače zelo dober, je oba gola razveljavil, češ da sta bila dosežena iz offside pozicije. Res je, da je bila za enega odločitev sodnika povsem upravičena, toda za drugega pa nam je nerazumljivo, saj je bil to povsem regularno dosojen strel. — Rudar je nadaljeval s svojo napadalno taktiko, domači pa so malo popustili. Ko je Percu uspelo, da je prebil obrambni zid in ušel branilcem in z lepim strelom dosegel drugi gol za Rudarja, so se igralci Slovana menda odločili samo še za obrambno igro. Obe moštvi sta do konca tekme še imeli nekaj priložnosti, kar velja zlasti za goste, toda ostalo je pri rezultatu 2:0 za Rudarja.

Tekma je bila lepa in vseskozi fair. Domači so dokazali, da so dobri igralci zlasti v obrambi, napadalna vrsta pa je zelo neodločna, a tudi tehnično je malo zaostajala za Rudarjevci Vsekakor je to ekipa, ki je ni za podcenjevati. Rudar je tokrat zaigral nekoliko slabše. Glede na težko nalogo — saj bodo Rudarjevci morali verjetno vse tekme v jesenskem delu prvenstva odigrati na tujih igriščih, kakor je odločila Nogometna zveza Slovenije, bodo morali revirski igralci napeti vse sile in zaigrati dosti bolje, če bodo hoteli obdržati najvišje mesto na lestvici, ki ga trenutno zavzemajo. — Želimo jim mnogo uspeha!

Dvakrat odlično za HK s Senovega

Letošnje republiško prvenstvo v hokeju na travi se je pričelo z veliko zamudo in vendar vsi klubi še niso odigrali vseh tekem. Murska Sobota še vedno čaka . . .

PARTIZAN (Senovo) : HK »CELJE« 1:0 (0:0). — Vse je kazalo, da si bosta obe moštvi razdelili točke, ko je devet minut pred koncem tekme mladi Fabjančič z učinkovitim strelom ukanil vratarja in priboril svoji ekipi dragoceni točki. Tekma je bila na Senovem.

HDK MARIBOR : PARTIZAN 0:1. — Navzlic temu, da so domačini igrali samo z desetimi igralci, Senovčani niso znali izkoristiti prednosti in več kot deset stoodstotnih priložnosti. V trenutku, ko je sodnik izključil Partizanovega igralca Fabjančiča, je mladi Agrež dosegel gol.

Ostra igra v Šoštanju

RUDAR (Hrastnik) : PARTIZAN (Šoštanj) 1:1 (1:0). — Igra je bila ostra in bi po igri domače moštvo lahko zmagalo. Rudar igra še vedno s petimi igralci rezerve, ker so igralci prvega moštva huje poškodovani. Nasprotnik je diktiral ostro igro. Najboljši igralec v domačem moštvu je bil levi branilec. P. K.

Delo športnikov TSŠ v Vidmu-Krškem

V našem tedniku smo že pisali o delu športnikov tehniške srednje šole iz Krškega. Kako pa je z njimi v novem šolskem letu?

Že skraja so začeli marljivo delati. Doslej so imeli že več prijateljskih srečanj v malem rokometu, odbojki, atletiki in namiznem tenisu. Povsod so dosegli lepe rezultate.

Minulo nedeljo pa so gostovali v Kočevju, kjer je bilo dolenjsko prvenstvo v lahki atletiki. To je bilo prvo srečanje s tekmovalci novomeškega okraja. Na njem so prejeli kar pet diplom. Tekmovali so v vrstah TVD »Partizana« iz Vidma-Krškega.

Kaj pa načrti? — Še ta teden bo v Brežicah srednješolsko prvenstvo v malem rokometu, ki se ga bodo udeležile tudi šole iz Celja, iz Novega mesta in Krškega. Bodoči tehniki računajo, da ne bo tako, kot je bilo lani v Celju, kjer so zasedli zadnje mesto.

Pripravljajo se še na srednješolsko prvenstvo v atletiki v Novem mestu in na tradicionalni tek v počastitev 29. novembra, ki ga bodo imeli doma, in na republiškega v Ljubljani. Miha

Delo krepi mišice . . .

VABILO

Občinski odbor ZB NOV v Trbovljah vabi vse internirance, ki so bili v okupatorskih taboriščih od 1941. do 1945. leta, na ustanovni občni zbor društva internirancev, ki bo dne 26. oktobra ob 9. uri dopoldne v kino dvorani Delavskega doma.

»Na raufenk, na raufenk se je vsedlà...«

STOLETNICA LURDA BO VRGLA MILIJARDE DOBIČKA

Letos poteka sto let, kar se je v Lurdu Bernardetti Soubioux »prikazala« Mati božja. Take obletnice pa tamkajšnjim trgovcem ne kaže prezreti, saj računajo, da jim bo prinesla okoli 25 milijard frankov dobička.

V Lurdu je namreč 706 hotelov, v katerih so cene zelo višje od pariških. Tudi mlečne klamice, ki skrbe za osamljene otroke, nudijo ob taki obletnici svoje čare po zvišanih cenah.

Za Lurd se je pričelo najdonosnejše obdobje, kajti za prodajo je pripravljenih 10 milijard medalj, 30 milijonov razglednic, 10 tisoč ton sveč in ogromno število rožnih vencev. Dobiček trgovcev bo zelo velik, koliko pa bo pri tem zaslužila cerkev, ni znano, kajti to so »svete tajnosti«

ČRNOLASKA MILENA

Jože Stok-Korotan

Ko je pozno ponoči vstopila v svojo sobico, je ležalo na mizi majhno pisemce. Oči so ji veselo zažarele, a se je takoj zresnila, ko je po pisavi na ovitku spoznala, da pismo ni od Stanka ali staršev, niti od Jožeta. Torej more biti samo službeno. Vendar se ji je čudno zdelo, da so ga ji prinesli v spalnico.

Sedla je k pečici in z radovednostjo odprla ovitek. Razgrnila je kariran listič, iztrgan iz notesa.

Malo, zelo malo je bilo napisanega na njem. Milena je začela bledeti. Obraz se ji je spačil od bolečine. Srce ji je zastalo, pa ji je že začelo plahutati in razbijati, da jo je postalo strah. V pest je stisnila popisan listič, se vrgla na posteljo in na glas zaihtela od razbolele notranjosti:

»Stanko, zakaj si me zapustil?... Stanko, bratec, Stanko!«

V sobo so prihiteli Milenini tovariši, jo tolažili in bodrili. Tudi nje je težko prizadela novica, da je drzni komisar Danilo izkrvavel v borbi z esesovci v Savinjski dolini.

Tisto noč Milena ni šla spat. Z mislijo je čepela na vrhu Menine planine pri bratovem grobu in se pogovarjala z njim. Pa je spet pohitela k svojim staršem, od tam pa k Jožetu v brigado. Prepričana je bila, da bi jo praznina, ki je nastala v njeni notranjosti z bratovo smrtjo, pogubila, če ne bi imela zavesti, da ima Jožeta.

Pozno po polnoči so se vsi člani okrožnega komiteja prebudili, pobrali svojo opremo in proviant ter odrinili na pot. Milena je nemo korakala v koloni, ne da bi sploh pomislila, kaj pomeni ta pohod, kam in zakaj se selijo.

V jutranjem svitu so se ustavili na Oklem. Naselili so se na Kramarjevi domačiji, kjer se je malo prej nastanila četa Kamniško-zasavskega odreda, ki je prispela z Brezovice.

Odredovci so se dobro zavarovali. Na bližnjem gričku sta bila stražarja, v okolico pa so poslali izvidniško patruljo.

Žalujoča Milena se je zatekla v kamrico in se stisnila k steni, ki jo je z druge strani grela kmečka peč. Bila je sama. Razmišljala je o vsem, kar je doživela, še posebno pa o vsem, kar jo je vezalo na brata. Čutila je, da njegove izgube ne bo mogla preboleti sama. Zato se je namenila, da bo prosila sekretarja, naj jo premesti v Šlandrovo brigado. Slutila je, da je le tam tisti človek, ob katerem bo lahko vzdržala in premagala strašno bolečino.

Ko je odprla vrata, da poišče Marijana, je zalajal na robu domačije nemški šarec in zaprasketal po hišnih vratih.

Prvemu rafalu so se pridružili ognjeni curki iz mnogih mitraljezov. Vmes se je pomešal tudi klepet brzostrelk in prasket mavzeric. Sovražniki so udarili iz obkolitve s tako besnostjo, da je bilo rezgetanje orožja podobno divji vojni simfoniji.

Prve odredovce, ki so se pognali iz hiše in hleva na juriš proti Nemcem, so pokosili ostri rafali. Ušel ni nihče.

Kaj sedaj?

Partizani in aktivisti so se branili na vse strani in odbijali ognjeni pritisk podivjane nemške soldateske. Toda to ni motilo Nemce, da ne bi stiskali obroč in še bolj odločno napadali.

Milena je stala ob oknu v kamrici. Ko je malce pokukala izza kamnite stene skozi okno, ji je sovražni rafal odžgal šop črnih las in razcefral titovko; omet, ki se je usipal s stene, pa ji je padel na obraz. Apnenčev prah jo je tako hudo žgal v oči, da ni mogla gledati. Mislila je, da je oslepela na levo oko. V jezi je naslonila pištolo na okno in sprožila proti gričku, kjer je slutila, da se skriva nemški brzostrelec. A ji je nov rafal zbil pištolo iz rok in jo malce opraskal po prstih.

Okrog hiše je čedalje bolj vrelo, treskalo in grmelo. Ognjeni snopi svinca so udarjali po hiši in hlevu, cefrali okna in ostrešje ter sejali smrt. Vmes je urezala tudi kakšna ročna bomba, ki je s svojo eksplozijo zamajala staro zidovje.

Partizani so uvideli, da je rešitev edinole v proboju iz obroča. Vedeli so, da se vsi ne bodo rešili, a nekaj jih bo vendarle ušlo pogubi. Pripravili so se na odločilni juriš.

Ko so se nemški policisti, ki jih je bilo nekaj sto, v ponovnem navalu malo izkašljali, so partizani in aktivisti planili skozi vrata in okna ter se pognali proti Nemcem.

Nastal je pravcati svinčeni vihar, jurišni ples streljanja in kričanja — strašna krvava bitka!

Partizani so se pognali v napad s tako zagrizenostjo, da jih tudi hudič ne bi bil zadržal. Vendar so bili izpostavljeni prehudemu zapornemu ognju, da bi uspeli. Nemci so jih imeli tako rekoč ujete v kletko. Bilo jih je treba samo pobiti. In to so Nemci, žejni krvi, znali še preveč dobro. Nemško orožje je sekalo in kosilo, ko da gre za odločitev, kdo bo zmagovalec v drugi svetovni vojni.

Vsi pa vendarle niso padli. Malo jih je bilo, ki jim je uspelo uiti strašnemu pokolu. Ti so bili poklicani, da maščujejo izdajalca. In šli so za njegovo sledjo...

Ob pol devetih je bilo na Oklem že tiho. Pogled na Kramarjevo domačijo je bil nepopisno grozoten: vsepovsod so ležala prerešetana in razmesarjena trupla... Pred hišnim pragom jih je bila cela gomila. Tla so bila razrita od strelov in bomb in krvava ko v klavnici.

Milena je ležala na vogalu hiše. Imela je prestreljene prsi in noge. Mrtve oči so v začudenju strmele proti Menini planini, v desnici je držala pištolo, v levici pa tiščala okrvavljen kariran listič — bratovo osmrtnico...

Nemci so ukazali pokopati enainpetdeset žrtev na Oklem, pet partizanskih voditeljev in aktivistko pa so prepeljali v Ihan. Tam so jih razkazovali na javnem prostoru. Vendar jim še to ni bilo dovolj. Vse vaščane so nagnali skupaj in pred njimi proslavili svoj gnusen zločin, krvavo klanje na Oklem.

Tedaj je sadistični gestapovec stopil na Milenino truplo in grozil okoli stoječim ljudem, da čaka taka usoda vse upornike, ki so se uprli in se še upirajo führerju novega sveta.

Ko so pokopali padle na Oklem, je bil mračen in turoben dan. Takih žalostnih dni je bilo v letih krvave revolucije še več, a je vseeno zasijal svetel dan svobode in miru.

Korenov oče in mati sta se vrnila domov izžeta in bolehna. Vest o usodi njunih otrok ju je skoraj zlomila. Razbolelo materino srce ni preneslo prehudih bolečin. Obupana je obležala, oče pa je šel iskat Stanka in Mileno. Ko je našel njuni gomili, so ju prekopali in položili v skupen grob v domačem kraju.

Ob prvem dnevu mrtvih je bil Stankov in Milenin grob žasut s cvetjem in zelenjem. Med bele krizanteme je položil šopek rdečih nageljnov tudi Jože.

Krištof Dimač

11. DEL — STAMBEDA V BABJEM POTOKU

Po povesti Jacka Londona Riše I. Spitaler

16.

»Prosim, s poti, vi popotnik! Dajte, da bova koračila midva, ki znava!«

Te besede so veljale možu, ki je bil tako utrujen, da se je le še opotekal in zaradi tega zastavljal pot.

Drugi onemoglež, ki sta ga Dimač in Čok našla nekaj minut kasneje, je sedel ob poti na koncu leda.

»Le pogum, pa naprej, junaček!« ga je Čok veselo pozdravil. »Giblji se, giblji! Če boš sedel, boš kmalu trd.«

Mož ni odgovoril. Postala sta in ga bolj natanko pogledala. »Poglej, če diha!« je ukazal Dimač.

»Nikake sape več,« je rekel Čok takoj na to. — »Tudi srce mu ne bije,« je dodal Dimač.

17.

Urno si je nataknil rokavico in močno otepal z roko okoli sebe, da bi si poživil krvni obtok. Potem šele je prižgal vžigalico.

Nesrečni tujec je bil star mož. Bil je res že trd ko kamen. Ko je plamenček razgnal temo, sta zagledala dolgo sivo brado, ki je bila do nosu pokrita z ledom, lica čisto bela od ivja in trepalnice sprijete.

Nato je vžigalica ugasnila. »Pojdiva!« je rekel Čok in si drgnil uho. »Saj mu ne moreva pomagati, staremu zaspancu. Moj uhelj je gotovo zmrznil. Vsa presneta koža se mi bo olupila in cel teden me bo peklo.«

18.

Nekaj minut pozneje, ko je plamenec trak severnega sija razlil utripajočo luč preko neba, sta opazila na ledu kakšen četrt milje pred seboj dve postavi. Pred njima pa celo miljo daleč ni bilo videti nič živega.

»To sta četnika stambede,« je rekel Dimač, ko je zopet nastala tema. »Dajva ju dohiteti!«

Pol ure sta že hodila, pa ju nista še dohitela. Čok je začel teči. »Čeprav ju dohitiva,« je rekel, »ju ne bova prehitela. Kakšne korake delata! Glavo stavim, da nista Čička. Oba spadata v vrsto kislega testa. Na to lahko prisežem.«

Ukradeni alibi

— Prevelika količina tablet za spanje — reče policijski inšpektor Waren. — Dve čaši. Nobenih odtisov prstov.

— Hm, to pomeni, da odpade, vsak sum na samomor — je končal Eaves in pogledal naokoli.

Veliki studio je bil ugodno razsvetljen. Sonce je razsvetljevalo slike, obešene na zidu, skozi rumenkaste šipe okna.

Mervyn Hartley, 45 let star, neoženjen — je bral Waren iz svojega notesa. — Slikar in trgovec z umetninami. Najden mrtev danes popoldne ob dveh in pet minut. Doris Hewson, njegova tajnica, je našla njegovo truplo. Čistilka ga je videla še živega okrog ene in petdeset minut.

Waren vstane in stopi k svojemu šefu, ki je stal ob oknu. Gledala sta na mirno ulico.

— Ali je ubiti koga pričakoval? — vpraša Eaves.

— Dva človeka — odgovori Waren. — Cirila Morleya in Marka Lamperta. Oba sta slikarja. Poklicali smo ju semkaj.

— Je česa zmanjkalo?

Waren zmaje z glavo:

— Denar je nedotaknjen, prav tako ostale dragocenosti. A tajnica Doris Hewson trdi, da je mala ročna blagajna s silo vlomljena. Ne ve pa, če je iz nje kaj zmanjkalo.

— Hm, kaže, da gre za neke osebne reči!

— Drži! Glejte, kaj je bilo najdeno v košari za smeti.

Waren izvleče pismo. Prebrali so ga. Neki Američan obtožuje Hartleya, da mu je prodal tri ponarejene slike Renoirja! Zahteval je odškodnino osemnajst tisoč funtov.

— Mogoče, da ga je ubil slikar, ki je Hartleyu podtaknil ponarejene slike? — reče zamišljeno Eaves. — Pripeljite Lamperta, da slišimo, kaj nam bo povedal.

Mark Lampert je bil mož tridesetih let. Visok, plešast, z malimi rjavimi brčicami je bil bolj podoben športniku kot umetniku. Bil je športno oblečen.

— Kje sem bil ob eni in petdeset minut? — reče Lampert. — Pravkar sem odšel iz hiše. Šel sem na postajo Lylibrook.

— Skozi ta drevored? — vpraša Eaves in pokaže s prstom na ozko stezo.

— Da! Hotel sem dohiteti vlak ob dveh in pet minut.

— Ste koga srečali?

— Nikogar razen nekega dekleta. Sredi drevoreda.

— Lahko dekle opišete?

— Težko. Spominjam se samo, da je nosila nenavadno dolg zelen plašč in oranžno kapico. Trčila sva skupaj in njej je iz rok zletela neka škatla.

Eaves je zapisal odgovore in rekel.

— Hvala vam.

Ko je Lampert odšel, je Waren rekel, naj pripeljejo Morleya.

Ta mož je bil precej podoben Lampertu. Celo podobno je bil oblečen. Visok, majhnih rjavih brčic in nekaj več las.

— Ob eni in petdeset? Ob tem času sem se razgovarjal s Hartleyem, a takoj nato odšel iz hiše. Mudilo se mi je, da dohitim vlak na postaji Lylibrook. Namreč tistega ob dveh in pet minut. Šel sem skozi drevored.

Nastal je dolg molk.

— Ste koga srečali med potjo do postaje?

— Nekega dekleta. Ne poznam ga. Vem samo, da je imelo neverjetno dolg plašč...

— In čudno kapico ter zavitek v roki?

— Tako je. Trčila sva skupaj in zbil sem ji zavitek iz rok.

Uro kasneje je sedela Hilda Wayne pred inšpektorjem v sobi ubitega Hartleya. Lahko so jo našli, ker je živela v soseščini. Imela je zares neobičajno dolg plašč, bolj modre kot zelene barve, in čudno rdečkasto kapico.

— Se mogoče spomnite, če ste okrog druge ure koga srečali v drevoredu, ki drži proti postaji Lylibrook?

— Da! nekega mladega moža, ki se mu je mudilo!

— Ga lahko opišete?

— Ne ravno zanesljivo, vendar vem, da je bil velik in da je bil športno oblečen. Mislim, da je imel brčice.

— Se spomnite še česa?

— Oh, da — reče dekle — trčila sva skupaj in iz rok mi je padla škatla s čevlji. Pričakovala sem, da jo bo pobral, toda on je odhitel dalje. Verjetno je hotel doseči vlak.

— Miss Wayne — reče Waren — sedaj boste videli oba mlada človeka. Ko bosta odšla, mi boste povedali, koga ste srečali.

Deset minut pozneje, ko sta šla oba mimo dekleta, je inšpektor vprašal:

— Torej, kdo je bil od obojice?

— Zdi se mi, da vam bom na to težko odgovorila. Tako podobna sta si. Enega izmed obeh sem srečala, ne vem pa, katerega!

Detektiv se dekletu zahvali. Nato je tajnica odšla.

— Torej — pravi Eawes — eden izmed obojice laže. In ta je morilec! Ta ni srečal gospodične, **temveč jo je videl od tukaj...** Iz te sobe. Videl je onega drugega, ki je šel mimo nje, in mu ukradel alibi!

— A kdo je to?

— Lampert je povedal resnico, ko je ugotovil, da je videl dekleta v zelenem plašču in oranžni kapici...

— Se pravi, da je Morley ubijalec? — vpraša Waren. — Toda dekle ni imelo...

— Vem — ga pretrga Eawes. — Gospodična Wayne ima plašč modre barve in rdečo kapico, vendar je Lampert kljub temu govoril resnico!

Waren ga je začudeno gledal.

— Ne razumem vas, gospod šef.

— Lampert je — reče počasi Eawes — videl dekleta iz te sobe in skozi rumenkaste šipe. A ne pozabite, da je modro zeleno, a rdeče oranžno, če gledate skozi rumeno steklo! Pohitite in aretirajte Lamperta!

JIM PHELAN

AGATHA CHRISTIE

49

Hiša na sipini

KRIMINALNI ROMAN

»Da,« je zašepetala Frederica Rice, »táko jo hočemo tudi obdržati v spominu. Čudaška mala stvar... ki si ni znala pomagati. Táko jo hočem obdržati v spominu.«

Poirot jo je prijel za roko in si jo spoštljivo ponesel k ustnicam.

Medtem pa se je Carles Vyse nemirno premikal sem in tja. »To je nadvse neprijetna zadeva,« je pripomnil. »Vsekakor ji moram priskrbeti dobrega zagovornika.«

»Mislim, da bo to odveč,« je odgovoril Poirot, »kolikor so moje domneve pravilne.« Nato se je obrnil h kapitanu Challengerju. »V takšnih zapestnih urah ste dobavljali mamila, kajne?«

»Jaz... jaz...« je jecljal v zadregi mornar. »Nikar ne skušajte tukaj še naprej igrati čednega famoznega moža. Hastingsa lahko slepite.«

Mamila prinašajo vam in vašemu zalemu stricu v Harley Streetu pač šedno kopico denarja, kaj?«

»Mr. Poirot?«

Kapitan Challenger je poskočil in moj mali prijatelj ga je hladnokrvno pogledal.

»Le tajite še naprej, če vas to zabava. Vendar bi vam svetoval, če nočete, da vzame stvar v roke policija, da čimprej — izginite!«

In na moje nepopisno začudenje je Challenger odšel. Ne, kot puščica je odbrzel iz sobe!

Poirot se je smehljal. »Ho mon ami, kaj sem rekel? Vaše domneve so vedno napačne. C'est épatant!«

»Kokain se je nahajal v zapestni uri?« sem ga vprašal povsem zbran.

»Seveda, seveda. Na ta ugoden način ga je vzela s seboj mademoiselle v sanatorij. In potem ko je svojo količino porabila za konfekt, si je izprosila še uro od madame, ki je bila polna. Nocojšnjo noč pa si bo vzela zadostno količino.«

»Vi mislite,« sem zastokal.

»No, ali ni najbolje? Bolje kot pa rabljeva konopljina vrv? Toda — pst! Kaj takega ne smemo govoriti v prisotnosti mr. Vysea, ki zastopa zakon in red. Oficialno tudi jaz nič ne vem.«

»Žal moram iti,« je dejal Charles Vyse. Videz graje je bil v njegovem zadržanju, ko je odšel iz sobe.

Poirot je pogledal Frederico in Jima Lazarusa. »Poročila se bosta, kajne?«

»Kakor hitro bo mogoče.«

»Res, mr. Poirot je pripomnila Rice, nisem tako huda kokainistinja kot vi mislite. Že sedaj sem se omejila na prav majhno dozo in glede na to, da imam pred seboj srečno bodočnost, ne bom rabila več nobene zapestne ure.«

»Zaslužite si, biti srečna, madame; vi ste izredno trpeli. Kljub vašemu trpljenju pa v vašem srcu ni izumrla usmiljenost.«

»Nosil vas bom na rokah,« je zatrjeval Lazarus. »Poslovno mi sicer sedaj ne gre ravno dobro, upam pa težave premostiti. In če se mi ne posreči — se Frederica z menoj ne bo ustrašila bede.«

Smeje se je odkimala plavolasa, bleda dama.

»Pozno je že,« je pripomnil moj prijatelj potem ko je pogledal na uro. Preživeli smo čudno noč v čudni hiši — v hiši, ki je na slabem glasu, kot pravi Ellen.« Nato se je slučajno zagledal v sliko starega sira Nickolasa in povlekla je Lazarusa vstran. »Oprostite, mr. Lazarus, od vseh mojih vprašanj je le še eno, na katero nimam odgovora. Zakaj ste ponudili za to sliko petdeset pfuntov? Zelo me boste razveselili, če mi to pojasnite. Me — razumete? Da ne ostane nič nepojasnjeno.«

Jim Lazarus je nekaj časa zamišljeno zrl v malega Belgijca. Nato je dejal: »Mr. Poirot, jaz sem posloven človek.«

»Res je.«

»Ta slika ni niti penija vredna več kot dvajset pfuntov. Vedel sem, da bo Nick pri ponudbi petdesetih pfuntov takoj zasumila večjo vrednost in poklicala strokovnjaka. Potem bi uvidela, da je bila moja ponudba odlična. In če bi ji še enkrat ponudil, gotovo za sliko ne bi več klicala izvedenca, temveč bi takoj sprejela ponudbo.«

»Toda, vendar...«

»Slika, ki visi tam na steni, je vredna najmanj pet tisoč pfuntov,« je odgovoril suho Jim Lazarus.

»Oh...« Hercule Poirot je globoko vzdihnil. »Sedaj vem vse,« je dejal zadovoljno.

Konec.

Prevedel: Vlado Firm.